

VISIE INTEGRAAL BEHEER OPENBARE RUIMTE

**Beeld, beheer en belang van de openbare
ruimte in balans**

Inhoud

Voorwoord.....	4
1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Afbakening.....	6
1.3 Doel & Resultaat.....	6
1.4 Leeswijzer.....	7
2. Belang van de openbare ruimte.....	8
2.1 Waarde en betekenis van de openbare ruimte.....	8
2.2 Professionele aanpak van beheer en inrichting.....	9
2.3 Samenhang Inrichting - Beheer - Gebruik.....	9
2.4 Meetbare kwaliteit van de openbare ruimte.....	10
2.4.1 Inrichting en materiaalgebruik.....	10
2.4.2 Kwaliteit Beheer.....	11
3. Huidige situatie.....	13
3.1 Organisatie.....	13
3.2 Kapitaalgoederen en organisatie.....	14
3.3 Typering van de inrichting.....	14
3.4 Kwaliteit van beheer en onderhoud.....	15
3.5 Beleving en gebruik van de openbare ruimte.....	18
3.6 Review kwaliteit: vergelijking meting en opinie.....	20
4. Visie & thema's.....	22
4.1 Burgergericht werken.....	22
4.2 Participatie & zelfbeheer.....	22
4.3 Identiteit & herkenbaarheid.....	23
4.4 Integrale benadering.....	24
4.5 Functioneel & Veilig.....	25
4.6 Biodiversiteit & Natuur.....	26
5. Zonering & Ambities.....	27
5.1 Zonering.....	27
5.2 Kwaliteitsambitie inrichting en materiaalgebruik.....	30
5.3 Kwaliteitsambitie groenbeheer.....	31
5.4 Confrontatie met resultaten enquête: inzet participatie.....	31
5.5 Financiën.....	32
6. Doorkijk naar uitvoering.....	33
6.1 Uitvoeringsparagraaf.....	33
6.1.1 <i>Projecten binnen de discipline groen</i>	33
6.1.2 <i>Integrale projecten</i>	34
6.1.3 <i>Aansluiten bij en meeliften op projecten externe partners</i>	35
6.2 Ambities uit visie realiseren.....	36

Bijlagen:

- Bijlage 1: Beleidsstukken
- Bijlage 2: Zoneringen op kaart
- Bijlage 3: Groene structuren

Voorwoord

Voor u ligt de visie Integraal Beheer Openbare Ruimte van de gemeente Schouwen-Duiveland. Deze visie is de opvolger van het in 2003 door de raad vastgestelde en in 2009 herziene groenkwaliteitsplan. In deze visie geven wij aan hoe wij de komende jaren om willen gaan met het beheer van onze openbare ruimte. Vanuit onze filosofie waarin betrokkenheid, verantwoordelijkheid en transparantie een belangrijke plaats in nemen.

Integraal & klantgericht

Het vorige groenkwaliteitsplan kende een indeling van de openbare ruimte in zonerings waarbij drie kwaliteitsniveaus werden gehanteerd. In deze visie zijn de zonerings herzien en gaan wij uit van twee kwaliteitsniveaus. Daarbij is deze visie integraal, dat wil zeggen zij gaat over de gehele openbare ruimte waarmee we bedoelen dat alle facetten die zichtbaar zijn (groen, bestrating, meubilair) worden meegenomen. Dit is een bewuste keuze, omdat wij hiermee duidelijk kunnen communiceren over gewenste kwaliteit van de openbare ruimte en de keuzes die wij daarbij maken.

Ook de wijze waarop deze visie tot stand is gekomen sluit aan bij de beoogde integraliteit, namelijk vanuit een 'klantgerichte' benadering. De enquête over de openbare ruimte onder inwoners, toeristen, ondernemers en dorpsraden is hierbij het vertrekpunt geweest. We hebben de wensen en behoeften van onze klanten geïnventariseerd en verwerkt in deze visie. Hiermee is de visie in de samenleving verankerd. We kijken niet meer alleen vanuit een vakdiscipline naar de openbare ruimte, maar vanuit de ogen van de burger.

Verantwoordelijk & regisserend

De klantgerichte benadering betekent ook een verschuiving in werk- en denkwijze. Waar voorheen het technisch beheer op de voorgrond stond, brengen wij met deze visie een nieuwe balans tussen inrichting, gebruik en beheer aan, met als doel een openbare ruimte die zo optimaal mogelijk aansluit op de wensen en behoeften van onze klanten. Daarbij willen we concreet samen met partners en burgers participeren in de openbare ruimte, want de openbare ruimte is immers van ons allemaal. Dat betekent ook de verantwoordelijkheid delen. Als gemeentelijke overheid past hierbij een regisserende rol.

De eerste voorbeelden van activiteiten met burgers in de openbare ruimte zijn er. Deze visie gaat bijdragen aan het verder uitbouwen hiervan door onder andere een burgerschouw in te voeren op basis van de vastgestelde beeldkwaliteitscatalogus. Hiermee geven wij invulling aan het veranderende tij in de samenleving. Onze klanten worden mondiger, kritischer en willen mee denken en doen. Deze visie geeft hier de ruimte voor en sluit daarmee aan bij de strategische en organisatie visie.

Wethouder Stouten

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Schouwen-Duiveland streeft naar een openbare ruimte die voldoet aan de wensen en eisen van haar gebruikers zoals inwoners, ondernemers en toeristen. In de gemeente is het goed wonen, werken en recreëren. Dit wil de gemeente graag zo houden en waar mogelijk verder verbeteren. In de eilandbrede visie 'Tij van de Toekomst' zijn ambities voor het gehele eiland tot 2040 vastgelegd voor o.a. samenleving, recreatie, natuur, economie en de openbare ruimte. De openbare ruimte op het eiland draagt in belangrijke mate bij aan het bereiken van deze ambities. Deze bijdrage is bijvoorbeeld zichtbaar door kwaliteit van de aanwezige wegen en het groen. De openbare ruimte heeft ook een belangrijke rol vanuit sociaal en economisch oogpunt. De openbaar toegankelijke ruimte schept de voorwaarden en is stimulerend voor ontwikkeling en activiteiten. Dit betekent dat de openbare ruimte aan moet sluiten op de wensen uit de omgeving. Op het moment dat we ons bewust zijn van de kansen die de openbare ruimte biedt, kunnen we er met beleid, planvorming en concrete acties en projecten op inspelen in zowel bestaande situaties als bij nieuwe ontwikkelingen.

Het inspelen op de kansen en wensen vraagt een verandering in aanpak. Het integraal denken betekent dat diverse vakgebieden binnen de gemeente samen verantwoordelijk zijn voor het creëren van die voorwaarden die onze gebruikers verlangen. Dit vraagt afstemming en afwegingen, zowel bij nieuwe ontwikkelingen, als binnen de huidige kernen. Evenwicht creëren tussen wens en aanbod, uiteraard binnen de mogelijkheden van bijvoorbeeld wetgeving en beschikbare budgetten, is de uitdaging. Bovendien bekijken we de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik zodat de openbare ruimte meerdere doelen dient. Dit samen zorgt dat we zoveel mogelijk invulling geven aan verschillende verwachtingen en wensen.

Voor de ontwikkelingen rondom het inrichten en beheren van de openbare ruimte stellen we als gemeente deze visie op. Hiermee is het mogelijk afgewogen en uniforme keuzes te maken, gebaseerd op een solide fundament, waarmee we binnen de gemeentelijke organisatie de basis leggen voor de kwaliteit van de openbare ruimte. Deze kaders geven richting aan ontwikkelingen in de openbare ruimte op het gebied van de inrichting, het gebruik en het beheer.

"De keuzes die wij samen met gebruikers maken leveren kwaliteit in de openbare ruimte"

1.2 Afbakening

In deze visie richten we ons op het openbaar gebied binnen de kernen. Dit is het openbaar toegankelijke gebied waar mensen verblijven, verplaatsen en recreëren. Het gebied buiten de kernen, waaronder landbouwgebied, natuurterreinen, stranden en de gebieden in eigendom bij onder andere de Provincie Zeeland en Rijkswaterstaat, blijven buiten beschouwing. De nadere uitwerking hiervan, staat onder andere in het Landschap Ontwikkeling Plan (LOP), de Strandnota, et cetera.

1.3 Doel & Resultaat

Het doel van deze visie is het vastleggen van de gewenste ontwikkelrichting en ambitie van de openbare ruimte in de gemeente voor Inrichting en Beheer op strategisch niveau. Deze ambitie legt de het kader vast voor het introduceren en verder uitbouwen van kwaliteitsgericht werken in de komende jaren. Deze kaders worden in de toekomst in beleid- en beheerplannen (tactisch niveau) en (nieuwbouw)projecten toegepast en in detail verder uitgewerkt en gerealiseerd (operationeel niveau).

Het resultaat is een helder strategisch kader voor keuzes op gebied van inrichting en beheer van onder andere wegen, pleinen, bomen, gras etcetera in de gemeente, voor zover deze in beheer zijn van de gemeente. Daarnaast stelt deze visie kaders voor actuele thema's zoals integraal werken, veiligheid, biodiversiteit, zelfwerkzaamheid door burgers en communicatie. De kwaliteitsniveaus zijn beeldend en beschrijvend weergegeven in een apart document, de "meetlat kwaliteit beheer openbare ruimte".

1.4 Leeswijzer

De notitie die voor u ligt vormt de visie van de gemeente Schouwen-Duiveland op de openbare ruimte. Dit document is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1: inleiding, doel en resultaat.
- Hoofdstuk 2: een uitleg over (meetbare) kwaliteit, het belang en de waarde van de openbare ruimte.
- Hoofdstuk 3: beschrijving van de huidige situatie: organisatie, arealen, kwaliteit en beleving.
- Hoofdstuk 4: visie op belangrijke thema's zowel in de openbare ruimte voor kwaliteit en inrichting, als organisatorisch, met daarbij afspraken en kaders.
- Hoofdstuk 5: toelichting van de zoneringen en ambities voor inrichting en groenbeheer.
- Hoofdstuk 6: doorkijk naar vervolgcacties: specifieke uitvoeringsacties voor groen en implementatie van de thema's en ambities uit deze visie.

2. Belang van de openbare ruimte

2.1 Waarde en betekenis van de openbare ruimte

Het eiland Schouwen-Duiveland wordt gekenmerkt door een gevarieerd landschap met open ruimte tussen de verschillende steden en dorpen. De omgeving met land en water onderscheidt zich door variatie en natuurwaarden. Landbouw en natuur vormen de belangrijkste elementen en er heerst in een groot gebied rust en openheid. De bewoning is geconcentreerd in dorpen en steden met elk een uniek eigen karakter. Bewoners hechten waarde aan hun eigen omgeving en zijn trots op de omgeving. Enkele delen van het eiland en diverse kernen hebben regionaal en landelijk een grote aantrekkingskracht op toeristen en kenmerken zich door een hoog aantal toeristische bezoekers en recreatieve activiteiten.

Een groot deel van de activiteiten van zowel eigen inwoners als bezoekers, vindt plaats op of rond de openbare ruimte in de kernen. De betekenis van de deze ruimte is hierdoor evident. De aanwezigheid van voldoende voorzieningen voor alle doelgroepen, maakt dat mensen de openbare ruimte als prettig ervaren. Belangrijke aspecten zijn voldoende ontmoetings- en speelruimte voor jong en oud, parkeergelegenheid nabij woningen, winkels en toeristische locaties, wandel- en fietsvoorzieningen en uiteraard een veilige verkeersafwikkeling. Een belangrijke voorwaarde voor deze aspecten is een nette en verzorgde uitstraling van de openbare ruimte.

"De openbare ruimte is een podium voor activiteiten en is daarmee een verbindend element in onze samenleving"

Ruimte om te vestigen & ontmoeten

Gezondheid: ruimte voor bewegen

Beleving: ervaren van diversiteit

De openbare ruimte draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de kernen. De waarde komt naar voren in thema's als:

- **Welzijn:** door ruimte te bieden voor rust en recreatie in de eigen omgeving. Het gaat om ontspanning en inspanning: sporten, spelen, wandelen, fietsen, rusten, picknicken enzovoorts;
- **Ontwikkeling:** door belevingsmogelijkheden te bieden in de directe omgeving. Het gaat dan om het ervaren van natuur & landschap, de seizoenen te beleven, kunst, cultuurhistorie, enzovoorts.
- **Economie:** door een positief vestigingsklimaat te bieden. Het gaat dan om het aantrekkelijk zijn en blijven om te komen wonen, te werken en om een bedrijf te vestigen. Wonen in een groene omgeving is bijvoorbeeld aantoonbaar van invloed op de waarde van de woningen.
- **Samenleving:** door gelegenheid te bieden tot sociale activiteiten zoals ontmoeten en meedoen. Actieve betrokkenheid en participatie van bewoners draagt bij aan het zich samen (mede) verantwoordelijk voelen voor de openbare ruimte en voor elkaar.
- **Mobiliteit:** door de mogelijkheid te bieden om zich veilig en soepel te verplaatsen en met anderen in contact te komen.
- **Natuur & milieu:** doordat bomen en beplanting beschutting bieden, (fijn) stof afvangen, CO2 vastleggen en leefgebied en voedingsbodem bieden voor allerlei dieren en organismen.

"De maatschappelijke baten van de openbare ruimte zijn hoger dan de kosten"

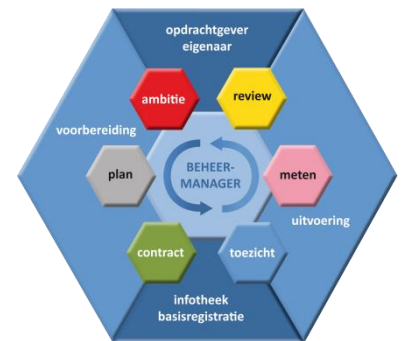
Daarnaast vertegenwoordigt de openbare ruimte een financieel kapitaal aan investeringswaarde en onderhoudslasten. In onze gemeente ligt er voor tientallen miljoenen aan vervangingswaarde van riolering, bestratingen en plantsoenen. Als rentmeester dienen we zorgvuldig om te gaan met gebruik,

onderhoud en in stand houden van dit kapitaal en zorgvuldig om te gaan met de vele -soms tegenstrijdige- wensen en verwachtingen.

2.2 Professionele aanpak van beheer en inrichting

De fysieke openbare ruimte in de gemeente levert een bijdrage aan de leefbaarheid. Vanuit inrichting en beheer worden voorwaarden opgesteld om de waarden van de openbare ruimte in stand te houden. Met name uitstraling, comfort, beheer en toegankelijkheid worden via dagelijks onderhoud, (her)inrichting en reconstructies aangepakt. Voor deze facetten heeft de gemeente instrumenten in handen om keuzes en effecten inzichtelijk te maken.

Het model 'Professioneel Beheer' toont de visie over het beheer van de openbare ruimte. Dit model laat de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden bij het beheer van de openbare ruimte zien. Van links naar rechts herkent u in het model belangrijke fasen in het beheerproces. De verschillende partijen/ actoren met hun rollen en belangen hebben daarin een logische plek.

Figuur 1: model professioneel beheer

Het werk start met de voorbereiding: beleid opstellen, budgetten vastleggen en vervolgens strategie en planningen opstellen. Dit komt tot uitvoering middels contracten voor een aannemer en afspraken met de eigen medewerkers. Dit is uiteraard geen autonoom proces: politiek en het management oefenen hierop als 'eigenaren' van de openbare ruimte hun invloed uit. Zij sturen op een resultaatgerichte, procesmatige en planmatige aanpak van beheer. Ondersteund door een goed informatiesysteem waarin alle benodigde informatie op een overzichtelijke wijze is vastgelegd.

Het kwaliteitsgestuurde beheerproces is hierbij onmisbaar. In de vakken Ambitie, Plan, Contract, Toezicht, Meten en Review zijn het belang en de bijdrage van verschillende partijen vastgelegd. Samen vormen ze een logische keten van activiteiten om tot een integrale, beeldgerichte kwaliteit van de openbare ruimte te komen. Plan-Do-Check-Act. De gemeente houdt op deze wijze grip op de kwaliteiten van de openbare ruimte. De 'Meetlat Kwaliteit Openbare Ruimte Schouwen-Duiveland' is hierbij het uitgangspunt.

Het kwaliteitsgericht werken in de gemeente wordt op basis van dit model in de komende jaren verder uitgebouwd en in de praktijk gebracht door de medewerkers van de gemeente. Daarnaast vormt dit het kader voor externen die samenwerken met de gemeente of in opdracht werkzaamheden uitvoeren. Dit schept helderheid in verwachtingen intern en extern.

"Goede instrumenten en een efficiënte aanpak zorgen dat we het gewenste beeld realiseren"

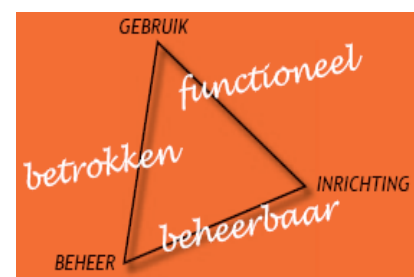
2.3 Samenhang Inrichting - Beheer - Gebruik

Integrale kwaliteit in de openbare ruimte.

Integrale kwaliteit van de openbare ruimte is een samenspel tussen de inrichting, het gebruik en het beheer van de openbare ruimte. Bij het afwegen van de belangen tussen de genoemde waarden van de openbare ruimte, is inzicht in de kwaliteiten van deze ruimte een voorwaarde.

Succesvolle ruimten kennen een evenwicht tussen inrichting, beheer en gebruik. De waardering van de openbare ruimte is in sterke mate afhankelijk van het samenspel tussen de inrichting (het ontwerp, materiaalkeuze), de wijze waarop wordt beheerd en onderhouden en het functioneren/ het gebruik van deze openbare ruimte.

Een positieve waardering van een plek ontstaat, wanneer de plek inspeelt op verwachtingen betreffende uitstraling en functionaliteit.

Figuur 2: driehoek Gebruik-Inrichting-Beheer

De pijlers Inrichting, Gebruik en Beheer zijn onderling op de volgende wijze met elkaar verbonden:

- **Inrichting:** een goede inrichting betekent dat het ontwerp is afgestemd op het huidige en toekomstige gebruik (functioneel) en dat de keuzes beheerbaar zijn, zodat de inrichting duurzaam in stand wordt gehouden. Dit noemen we Beheerbewust ontwerp; inrichting die dusdanig is gekozen zodat het beheer efficiënt uitgevoerd kan worden.
- **Gebruik:** het gebruik is een bewijs dat beheer en inrichting functioneel is, en daarmee voorwaarden schept voor mensen om openbare ruimte te gebruiken zoals deze bedacht is. Dit leidt tot betrokkenheid. Verkeerd gebruik kan een teken zijn dat de openbare ruimte niet voldoet aan verwachtingen.
- **Beheer:** een goed beheer betekent dat het beheer het ontwerp en de functionaliteit van de ruimte in stand houdt, zoals deze door inrichting is voorzien. Dit noemen we Ontwerpbewust Beheer. Daarnaast is deze beheerbaar. Mensen gebruiken deze ruimte zonder overlast te veroorzaken (betrokken).

Een integrale kwaliteitsbenadering betekent dat alle wensen en claims op de ruimte worden afgewogen. Burgers, milieu, natuur, landbouw, recreatie etc. stellen eisen aan de ruimte. Door het beleid en aanpak hierop te richten en te zorgen voor variatie, ontstaat herkenbaarheid, betrokkenheid en waardering. Wanneer projecten worden uitgevoerd of aanpassingen plaatsvinden, wordt vooraf een afweging gemaakt van de situatie en claims op de betreffende ruimte. Indien mogelijk, betrekken we de omgeving bij de keuzes. Wanneer wetgeving of technische noodzaak eisen stelt, bekijken we welke ruimte voor inspraak er is.

"De wensen in de openbare ruimte zijn een indicatie van de kwaliteit van deze ruimte"

2.4 Meetbare kwaliteit van de openbare ruimte

De gemeente Schouwen-Duiveland streeft in haar ambities naar heldere keuzes voor de inrichtings- en beheerkwaliteit. Deze keuzes zijn gebaseerd op uniforme en begrijpelijke normen en kengetallen. Zowel voor de inrichting en materiaalgebruik, als voor het beheer en onderhoud. De gemeente sluit hierbij aan bij landelijke ontwikkelingen en standaarden.

Kwaliteitsniveaus bij kwaliteitsgericht werken

Voor het bepalen van de huidige kwaliteit en het kiezen van de gewenste kwaliteit sluiten we als gemeente aan bij de landelijke standaard voor onderhoudsniveaus, de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van het CROW (nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte). In deze meetlat staan de 5 verschillende kwaliteitsniveaus voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte concreet beschreven, met daarin een onderscheid tussen technische aspecten (schadebeelden, scheefstand, ontbrekende delen e.d.) en verzorging (zwerfafval, onkruid, aanslag e.d.). Voor inrichting en materiaalgebruik sluiten we eveneens aan bij landelijke methodieken welke reeds zijn ontwikkeld voor het aanduiden van de kwaliteit van inrichting en materiaalgebruik.

"We maken kwaliteit meetbaar en hanteren daarbij de landelijke systematiek"

In de Meetlat Kwaliteit Beheer Openbare Ruimte staan de kwaliteitsbeelden voor het Beheer omschreven van veel voorkomende onderdelen in de openbare ruimte van Schouwen-Duiveland. Hiermee is het mogelijk de kwaliteit van het beheer objectief in beeld te brengen.

2.4.1 Inrichting en materiaalgebruik

Bij de inrichting en het materiaalgebruik kijken we naar het ontwerp, de vormgeving en de toepassing van materialen in de openbare ruimte. Functionaliteit, aandacht voor passende vormgeving en materiaalgebruik, uniformiteit en uitstraling spelen hierbij een belangrijke rol. Vooral de wijze waarop de inrichting samenhangt met het gebruik van de openbare ruimte is een belangrijk criterium. De keuzes voor inrichting en materiaalgebruik hebben effect op het beheren van de openbare ruimte. De toekomstbestendigheid, duurzaamheid en beheerbaarheid vormen naast de esthetische aspecten een belangrijk uitgangspunt bij inrichting en materiaalgebruik.

De beoordeling- en afwegingscriteria voor inrichting en materiaalgebruik zijn als volgt:

- Inrichtingskwaliteit: bereikbaar, functioneel.
- Vormgeving: karakter, samenhang.
- Materiaalkeuze: bijzonder, duurzaam, kosten, vervangbaar.

Functioneel: voetpad en rijbaan

Een bijzonder karakter; sierelement

Materiaalkeuze: soort en kleur

Afhankelijk van de locatie van een project, de uitgesproken ambities en mogelijke wettelijke bepalingen wordt bepaald welke ruimte voor invulling aanwezig is. Deze richtlijnen worden over de gehele gemeente eenduidig toegepast vanaf eerste planvorming, via ontwerp en werkvoorbereiding tot uitvoering en nazorg. Belangrijk instrument in de keuzes voor inrichting en materiaalgebruik vormen de handboeken waarin de afspraken zijn vastgelegd. Deze worden in de toekomst uitgewerkt.

2.4.2 Kwaliteit Beheer

De gemeente heeft voor beheer en onderhoud een eigen meetlat opgesteld, de 'Meetlat Kwaliteit Beheer Openbare Ruimte'. Deze meetlat bestaat uit een selectie van de meest voorkomende en in het oog springende aspecten van de openbare ruimte in Schouwen-Duiveland uit de CROW-kwaliteitscatalogus. In dit document staan de 3 meest gehanteerde niveaus opgenomen (Hoog-Basis-Laag) uit de 5 keuzemogelijkheden van de CROW-methodiek. De overige 2 kwaliteitsniveaus (A+ en D) komen in de praktijk nauwelijks voor.

Kwaliteitsniveau	Omschrijving	Indicatie kwaliteit technisch	Indicatie kwaliteit netheid	Indicatie uiting van kwaliteit
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Zeer schoon	Prachtig, uitmuntend
A	Hoog	Goed en comfortabel	Schoon, aansprekend	Mooi, aantrekkelijk
B	Basis	Functioneel en veilig	Matig schoon, enige vervuiling	Voldoende, redelijk
C	Laag	Discomfort, enige hinder	Vuil, veel troep, storend	Schraal, onvoldoende
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging, functieverlies	Zeer vuil, hinderlijk	Verloedering, lelijk

tabel: kwaliteitsomschrijvingen CROW-kwaliteitscatalogus & Meetlat Kwaliteit Beheer Openbare Ruimte

De meetlat brengt de kwaliteit van de openbare ruimte objectief in beeld. Enerzijds als meetinstrument in de buitenruimte voor medewerkers, burgers en bezoekers. Anderzijds als referentie bij beleidsmatige keuzes voor afspraken over beeldkwaliteit in de gemeente. Onderstaande afbeelding toont een voorbeeld van de meetlat. De gemeente gaat deze meetlat actief inzetten voor het bepalen van de kwaliteit, zowel in de eigen werkzaamheden, als in de communicatie met de burgers.

Verharding Asfalt technische staat

A: hoog
 Schadebeelden: gebruik is zichtbaar schade die voorkomt is weinig hinderlijk voor de weggebruiker
 Comfort: is goed
 Reparaties: op zichtbaar, zonder zichtbaar verschil in het toepassen van materiaal
 Schadeclaims: de kans op gegronde schadeclaims is minimaal

B: basis
 Schadebeelden: in beperkte mate
 Comfort: neemt op plekken af, maar is slechts hinderlijk voor fietsers
 Reparaties: de uitgeroede reparaties zijn duidelijk zichtbaar
 Schadeclaims: weinig kans op gegronde schadeclaims

C: laag
 Schadebeelden: duidelijk zichtbare schade in grote mate
 Comfort: kan storend zijn, maar aanpassing van de maximale snelheid is niet nodig
 Reparaties: de uitgeroede reparaties zijn duidelijk zichtbaar
 Schadeclaims: matige kans op gegronde schadeclaims

Figuur 3: Voorbeeld uit meetlat Schouwen-Duiveland

In de meetlat zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

- Technisch onderhoud:
  - verharding: asfalt, elementen.
  - groen: bomen, beplanting, gras, bermen.
  - meubilair: park- en straatmeubilair (o.a. bebording), verlichting, speelvoorzieningen.
  - water: beschoeiingen, natuurlijke oevers, watergang, bruggen.
- Netheidsonderhoud:
  - onkruid (verharding en groen).
  - zwerfafval (verharding en groen).
  - hondenpoep.
  - vulgraad en netheid afvalbakken.

3. Huidige situatie

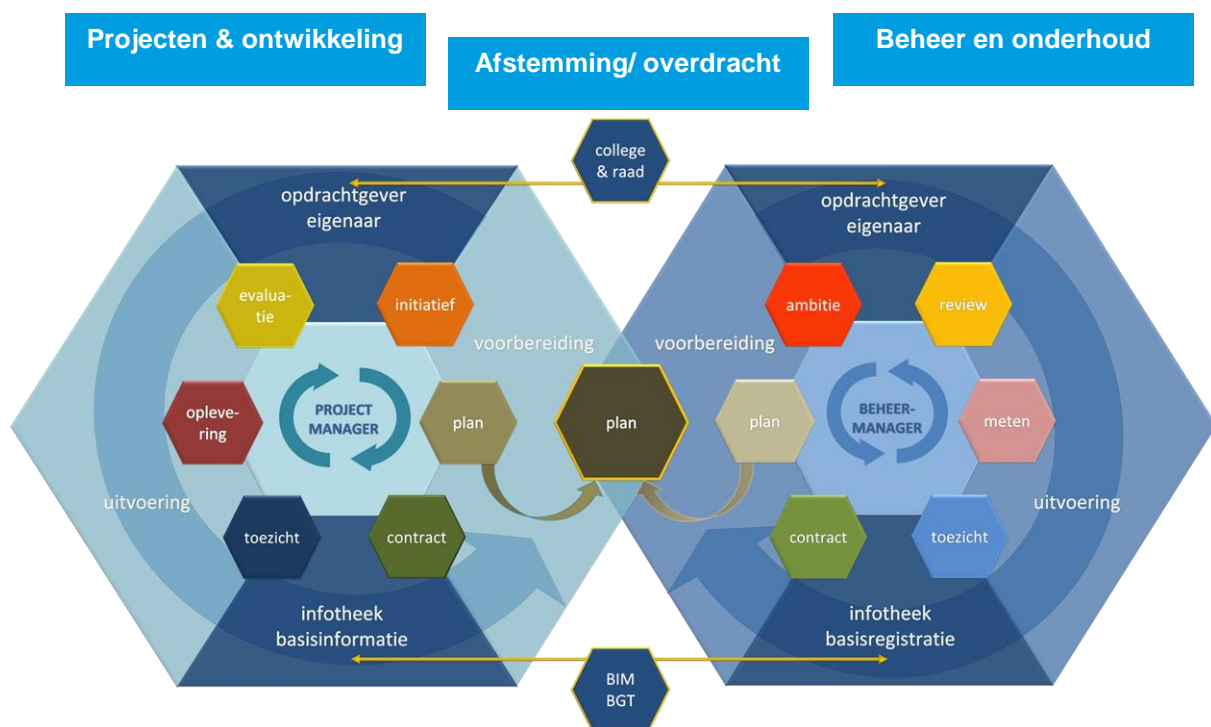
3.1 Organisatie

Binnen de gemeente zijn verschillende afdelingen betrokken bij de ontwikkeling en het beheer van de openbare ruimte.

De **afdeling Ruimte & Milieu** is verantwoordelijk voor de ontwikkelingen in de openbare ruimte, zowel nieuwe ontwikkelingen (nieuwbouw, herontwikkeling) als grootschalige reconstructies in de bestaande omgeving zoals bijvoorbeeld vanuit riolering of waterberging plaatsvinden. De Clusters Omgevingsbeleid en Ontwikkelbedrijf hebben hierin een leidende rol. De stedenbouwkundigen en ontwerpers vervullen in dit proces een voortrekkersfunctie, waarbij zij ook anderen aan laten haken.

De **afdeling Openbare Werken** is verantwoordelijk voor het coördineren, regisseren en uitvoeren van de werkzaamheden. Het cluster Ingenieursbureau verzorgt hierbij de voorbereiding en coördinatie van werkzaamheden, stelt contracten op en is verantwoordelijk voor enkele grootschalige projecten. De beheerders van de disciplines (o.a. Civiel, Groen) zijn hierbij verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en aansturing van activiteiten.

In onderstaande figuur staat de onderlinge verdeling in taken en verantwoordelijkheden weergegeven.

Figuur 4: Het model 'Professioneel Beheer en Projectmatig Werken' van Antea Group, waarin alle werkzaamheden van de organisatie een plek krijgen..

Het cluster **Uitvoeringsbedrijf Openbare Ruimte** verzorgt vervolgens de uitvoering van werkzaamheden en het toezicht op werkzaamheden door derden. Daarnaast verzorgt het uitvoeringsbedrijf het afhandelen en oplossen van meldingen die binnenkomen bij het meldpunt van de gemeente. Van het Uitvoeringsbedrijf verwachten we dat ze drie doelstellingen waarmaken: productie leveren, de oog- en oorfunctie vervullen en dienstverlenend zijn.

Vanuit het verleden ligt de nadruk op het uitvoeren van de activiteiten die horen bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, hier aangeduid als 'productie'. Het Uitvoeringsbedrijf ontwikkelt zich verder in het vervullen van de 'oog- en oorfunctie' en de 'dienstverlening'. Brede dienstverlening naar de burger is in discussie met als centrale vraag 'Wanneer doen wij het goed?'

Figuur 5: Ontwikkeling van het Uitvoeringsbedrijf

In de implementatie van de visie volgt een verdere invulling van de beeldkwaliteit die kaders geeft voor de rol van het uitvoeringsbedrijf in de openbare ruimte.

Uitvoeringsteams

De uitvoeringsteams werken integraal. Groenmedewerkers nemen de vaktechnische groenwerkzaamheden voor hun rekening maar ook kleinschalige grijze werkzaamheden (groen +). De grijsmedewerkers richten zich op de eigen vaktechnische werkzaamheden. Zo nodig worden ze ingeschakeld voor assistentie in het groen (grijs +).

Meldingen die betrekking hebben op groen/grijs werkzaamheden worden door de uitvoeringsteams zelf afgehandeld. Ook dit past in de integrale werkwijze: verantwoording dragen voor het beheer en onderhoud van de buitenruimte als geheel (zoals de inwoners en bezoekers het ervaren).

3.2 Kapitaalgoederen en arealen

De gemeente Schouwen-Duiveland is verantwoordelijk voor zowel de ontwikkeling en planvorming, uitvoering van projecten als in het dagelijks beheer en onderhoud. De totale openbare ruimte van de gemeente omvat een aanzienlijk areaal. In vergelijking met het landelijke gemiddelde, blijkt dat per inwoner er een bovengemiddeld aantal kilometers en hectaren aan wegen, riolering, verlichting en groen aanwezig is.

Aspect	Onderdelen technische staat	Areaal/ aantal totaal	+/- Areaal/ aantal per 1000 inw.
Verharding	Asfaltverharding	780.000 m ²	23.000 m ²
	Elementverharding	1.221.000 m ²	36.000 m ²
Groen	Bomen	22.600 st	667 st
	Beplanting	760.000 m ²	22.450 m ²
	Gras (gazon en berm)	2.100.000 m ²	62.020 m ²
	Slootkanten/ oevers	175.919 m ¹	5.195 m ¹
Meubilair	Meubilair (o.a. bank en afvalbak)	2.292 st	68 st
	Speeltoestellen	461 st	13 st
	Verlichting	7.756 st	229 st

tabel: arealen en hoeveelheden van een aantal elementen in de openbare ruimte in de gemeente

3.3 Typering van de inrichting

Enheid in verscheidenheid in de kernen

De openbare ruimte binnen de gemeente kenmerkt zich door een grote diversiteit in uitstraling en karakter van de steden en dorpen. Naast historische kernen en toeristische gebieden zijn woonwijken en kleinschalige bedrijventerreinen aanwezig, afgewisseld met natuurterrein en alles verbonden door doorgaande routes, deels in eigendom van de gemeente en deels in eigendom bij provincie, Waterschap en Rijkswaterstaat.

De openbare ruimte in de bebouwde kom is een podium waarop de interactie plaats vindt tussen de diverse spelers. Er is een herkenbaar patroon zichtbaar bij de functies van de openbare ruimte. De belangrijkste functies die de openbare ruimte vervult zijn de woon- en verblijfsfunctie, verkeersfunctie en recreatiefunctie voor zowel eigen inwoners als voor bezoekers. Deze infrastructuur maakt dat onze inwoners en bezoekers op een prettige manier kunnen verblijven en reizen, maar stelt eisen, onder andere op gebied van bereikbaarheid, veiligheid en voorzieningenniveau. Dit vraagt duurzame instandhouding, zodat kapitaalvernietiging wordt voorkomen en veiligheid op orde blijft.

Verkeersfunctie

Recreatiefunctie

Woon- en verblijfsfunctie

De stedenbouwkundige opzet toont voor veel kernen en steden een vergelijkbare opbouw. Een oude kern, met daaromheen kleinschalige uitbreidingen en op enkele plaatsen enkele (agrarische) bedrijven. Daarnaast vormt de westpunt van het eiland een specifiek gebied waar toerisme met name in de zomerperiode een belangrijke rol speelt. Dit is terug te zien in de ruimtelijke ontwikkelingen en voorzieningen. Zierikzee vervult een centrale functie op het eiland voor wonen, werken en voorzieningen. Daarnaast zijn Brouwershaven, Scharendijke en de oostzijde van het eiland, onder andere rondom Bruinisse, belangrijke centra voor toerisme, watersport en visserij.

Een groot deel van de kernen kenmerkt zich als woonkern. De belangrijkste functie hier is wonen, aangevuld met ruimte voor ondernemers, vooral in/rond de kern. Grootschalige toeristische voorzieningen beperken zich tot enkele kernen en specifieke plekken. Langs de randen van de kernen is natuur en landbouw de belangrijkste functie.

Binnen de kernen zijn naast de functies ook specifieke elementen aanwezig. Een goed voorbeeld hiervan vormen de historische kernen, havens en kerkringen. Deze historische elementen geven de kernen identiteit en dragen bij aan het eigen karakter.

Inrichtingskeuzes; karakter versus diversiteit

De inrichting van de openbare ruimte op lokale schaal vertoont een grote variatie. De ruimte kent kenmerkende inrichtingselementen, zoals regelmatig terugkerende leibomen langs linten en in dorpskernen, groene zones op en rond kerkringen en doorgaande boomstructuren op de hoofdroutes. Daarnaast is op kleine schaal (straatniveau) een grote verscheidenheid zichtbaar. De afgelopen tientallen jaren is de openbare ruimte ontwikkeld tot het huidige beeld. Er is geen sprake van een herkenbaar beeld. Vooral op gebied van inrichtingskeuzes en materiaalgebruik is verschil zichtbaar, bijvoorbeeld in bestratingmateriaal, verlichting, plantsoenen en straatmeubilair zoals banken en bebording. Uniformering vereenvoudigt het beheer en onderhoud, vanwege het efficiencyvoordeel tijdens aanleg, vervanging of reparaties.

"Karakter en uniformiteit in inrichting houden we in evenwicht, zodat kenmerkende elementen behouden blijven en we tegelijkertijd efficiency bereiken"

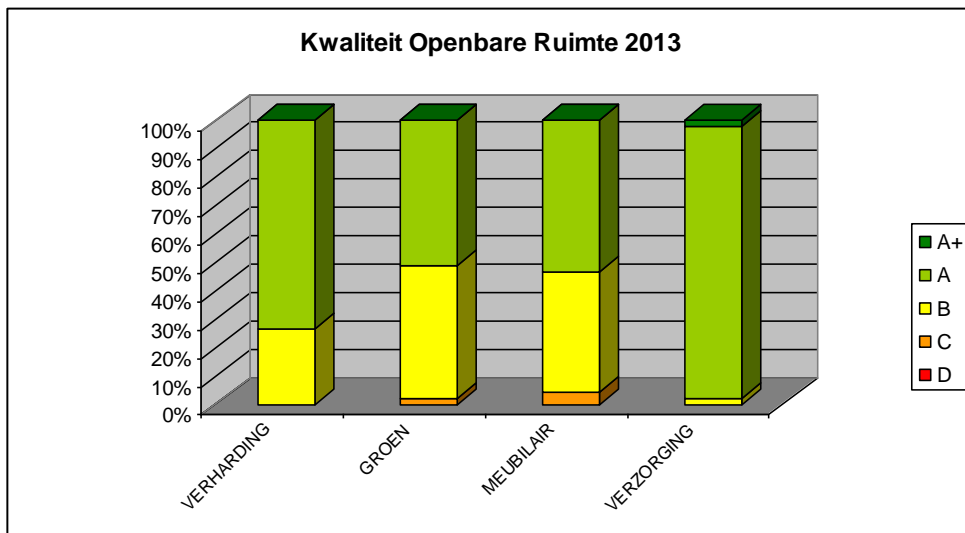
3.4 Kwaliteit van beheer en onderhoud

De huidige kwaliteit van de openbare ruimte is, middels een objectieve nulmeting, in beeld gebracht. In mei 2013 is de kwaliteit van de openbare ruimte in beeld gebracht door een steekproef op 45 locaties, verspreid over alle kernen. De openbare ruimte is hierbij beoordeeld op basis van onderwerpen en normeringen uit de 'Meetlat Kwaliteit Openbare Ruimte Schouwen-Duiveland'.

Tijdens de meting is een totaaloordeel op de locatie gegeven per onderdeel van de openbare ruimte. Deze totaaloordeelen zijn samengevat en worden hierna beschreven per discipline.

De grafiek op de volgende pagina toont de resultaten, waarbij alle detailresultaten zijn samengevat tot een totaaloordeel.

Figuur 6: Kwaliteit uit nulmeting voorjaar 2013, in procentuele verdeling per discipline.

Verharding

De verharding in Schouwen-Duiveland scoort over het algemeen een A tot B-kwaliteit. Een voldoende tot ruime voldoende. Alle verhardingstypen vertonen een gelijk beeld. Globaal gezien scoren voetpaden een fractie lager dan rijbanen en fietspaden. Schades zijn voornamelijk zichtbaar aan de randen van wegen, rond kolken en in de buurt van bomen (wortelopdruk). Slechts incidenteel zijn locaties aangetroffen waar (een deel van) de verharding een onvoldoende scoort. De wegmarkering is divers van kwaliteit, met op enkele plaatsen mindere zichtbaarheid door slijtage.

De beoordeling uit de schouw komt overeen met de resultaten uit de laatste weginspectie (2013), zoals deze staat beschreven en wordt meegenomen in het Beheer- en Beleidsplan wegen 2012-2016.

Inrichting en materiaalgebruik

De inrichtingskwaliteit en het materiaalgebruik vertonen een grote variatie in de gemeente. Over het algemeen is in de oude kernen de inrichting passend in de sfeer en sluit het materiaalgebruik daar op aan. Dit is niet altijd van toepassing. Bijvoorbeeld in de historische binnenstad van Zierikzee, zijn ook straten waar standaard betonstraatstenen worden toegepast, een groot contrast met het aanliggende Havenplein met luxe materialen en bijzondere inrichting. In de woonwijken wordt vaak standaardmateriaal toegepast en is de inrichting functioneel. In de oudere wijken is vanwege het smalle profiel de inrichting niet overal passend aan de hedendaagse gebruiksdruk, bijvoorbeeld voor parkeren of ruimte voor voetgangers.

Gemiddeld beeld verharding scoort A tot B

Incidenteel onvoldoende kwaliteit

Nieuwe aanleg scoort A+ kwaliteit

Groen

De gemiddelde kwaliteit van het groen is B tot A-kwaliteit. De scores liggen dicht bij elkaar. Grote uitschieters naar lagere kwaliteiten zijn uitzonderingen. De hagen en sierbeplanting (bloembakken, vaste planten, sierheesters) scoren een fractie hoger. Beplantingen een fractie lager, dit is toe te wijzen aan oudere plantvakken uit de jaren '70 en '80. Dit komt onder andere voor in de wijk Poortambacht in Zierikzee, de Lange Ring in Bruinisse en diverse locaties in Brouwershaven, maar er zijn meer voorbeelden in de gemeente te vinden. Hier zorgen verdringing tussen soorten en kleine plantvakken voor situaties waar de beplanting minder vitaal oogt. De gazons en bermen zijn over het algemeen gemiddeld op B-niveau, met af en toe vooral in de randen van het gras schade door

parkeren/ doorrijden. Bomen scoren goed (snoeibeeld, vitaliteit) met op enkele plekken bomen die minder vitaal of geheel uitgevallen zijn. Dit betreft dan vooral jonge aanplant.

Inrichting en materiaalgebruik

In de kernen is een grote diversiteit zichtbaar aan keuzes voor groene inrichting en materiaalgebruik. Opvallend aspect is de grootte van plantvakken en keuzes voor het sortiment. Er zijn, vaak vanwege de beperkte ruimte, in de oudere wijken veel kleine plantvakken aangelegd met inmiddels verouderd plantmateriaal, een lagere vitaliteit en veel toegepaste soorten. In nieuwere wijken is meer ruimte voor groen, waarbij ook de variatie in soorten zich beperkt en vaak 1 soort per plantvak wordt toegepast. Kenmerkend voor de oude, historische kernen is het geringe aandeel van groen. Het aanwezige groen bestaat hier vaak uit kleinschalige, sierlijke groentypen, bloembakken, hagen en bijzondere solitaire bomen of leibomen. In de recente nieuwbouwwijken en bedrijventerreinen is vaak een rustig beeld zichtbaar met gras, bomen en soms hagen. Herinrichtingen in oudere wijken, zoals in Brouwershaven en Bruinisse, vertonen een wisselend beeld.

Gemiddeld beeld groen is voldoende

Enkele plekken vertonen veroudering

Kwaliteit (vorm-)bomen scoort goed

Meubilair

Het meubilair scoort een A tot B-kwaliteit, met enkele plekken die C-kwaliteit scoren. Het meubilair is over het algemeen heel en veilig. Enkele uitzonderingen daargelaten (uitstekende punten, scherpe randen). De lichtmasten scoren veelal een A of B-kwaliteit. Plekken met C-kwaliteit worden veroorzaakt door schade/ ontbrekende delen aan de lichtmasten.

Het straat- en parkmeubilair (banken, afvalbakken, palen e.d.) scoort voldoende, maar vertoont regelmatig scheefstand, afbladderende vernis/ verf of is door aanslag, algen of graffiti aangetast. De speelplekken zijn van goede kwaliteit. Op enkele speelplekken is de verflaag van de toestellen oud en zijn roestplekken zichtbaar waardoor deze locaties lager scoren.

Inrichting en materiaalgebruik

Het meubilair in de gemeente is divers van samenstelling. Vooral voor banken en paaltjes is dit verschil groot zowel qua typen als in de keuzes voor plaatsing. Voor verlichting is een breed scala aan mast- en armatuurtypen gebruikt, wat met name zichtbaar is in de verschillen tussen de kernen. Binnen de kernen zijn de verschillen kleiner. Afvalbakken vertonen in de gehele gemeente een uniform beeld.

Kwaliteit meubilair meest voldoende

Netheid (o.a. aanslag) soms lager

Verflaag lage kwaliteit

Verzorging en netheid

De netheid van de openbare ruimte (zwerfafval, onkruid, hondenpoep, graffiti) scoort een A-kwaliteit. Het is over het algemeen schoon. Vuile plekken met grote concentraties zwerfafval of onkruid zijn nauwelijks aangetroffen. Op enkele plekken staat meer onkruid, vooral op plekken die achteraf liggen of moeilijk bereikbaar zijn door bijvoorbeeld geparkeerde auto's. Graffiti is in de gehele gemeente beperkt aanwezig. Enkele afvalbakken of banken en een enkel verdeelkastje zijn besmeurd. Hondenpoep is weinig aangetroffen, waarbij incidenteel excessen zichtbaar zijn.

3.5 Beleving en gebruik van de openbare ruimte

Resultaten bewonersenquête

De gemeente hecht veel waarde aan de mening van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Een belangrijke pijler in de visie en toekomstige keuzes voor de openbare vormen de ideeën en wensen vanuit de mensen zelf, zodat de openbare ruimte blijft aansluiten bij de verwachtingen.

De gemeente heeft in de periode april - juni 2013 een enquête uitgezet, waarin vragen zijn opgenomen over de beleving, functionaliteit en het beheer van de openbare ruimte. De enquête is verspreid via internet en onder de dorpsraden. In totaliteit hebben ruim 300 mensen de enquête ingevuld en hebben alle dorpsraden separaat gereageerd. De enquête laat ondermeer zien dat de dorpsraden hierbij een representatieve afspiegeling zijn.

Resultaten enquête toeristen

Vanwege de rol van de openbare ruimte op toeristen zijn straatgesprekken gevoerd op locaties met veel toeristen, zodat ook deze doelgroep als belangrijke informatiebron binnen de gemeente is vertegenwoordigd in de resultaten. Tijdens deze straatgesprekken is een verkorte vragenlijst doorgenomen. Deze vragenlijsten zijn door ruim 100 toeristen beantwoord. De meeste toeristen waarderen de openbare ruimte als voldoende tot ruim voldoende. Vooral de groenvoorzieningen en netheid worden als voldoende (25%) tot ruim voldoende (60%) beoordeeld. De verharding scoort een fractie lager maar nog altijd 79% als voldoende tot ruim voldoende.

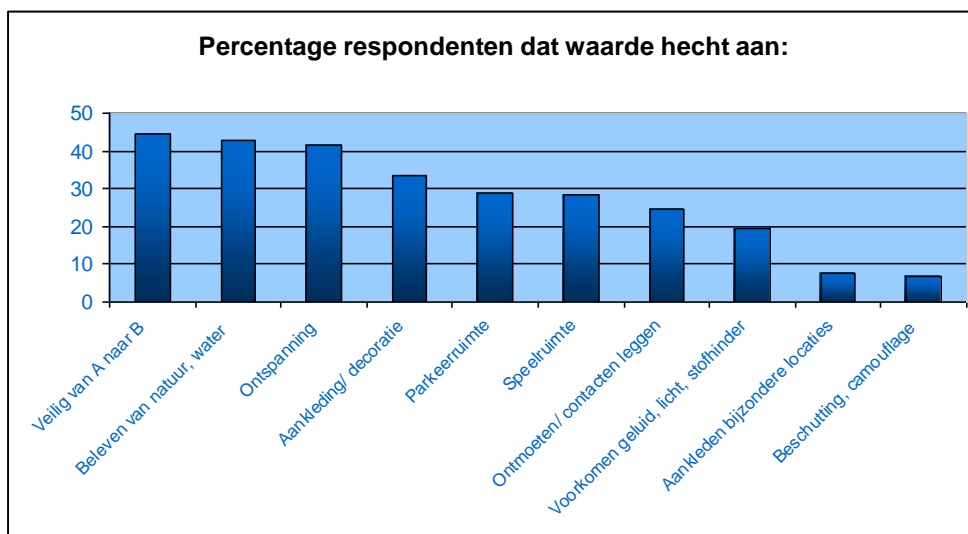
De toeristen zijn in het bijzonder positief over de sfeer, gezelligheid en goede voorzieningen zoals parkeren en fietspaden/ routes. Ook over de netheid worden complimenten uitgedeeld. Enkele kritische noten worden gegeven over de staat van de verharding en de routeverwijzingen naar bijvoorbeeld parkeerplaatsen. De kwaliteit van de openbare ruimte in Renesse springt er bij een aantal respondenten negatief uit.

Prioriteiten in gebieden

In de enquête aan bewoners is gevraagd naar prioriteiten tussen de verschillende gebieden in de openbare ruimte. Hieruit blijkt dat men de centra/ kernen, de woongebieden en de begraafplaatsen schoon en netjes wil zien, oftewel een A-kwaliteit. De parken, bedrijventerreinen, doorgaande routes en sportparken in de gemeente krijgen van de respondenten minder prioriteit. Hier is een B-kwaliteit als niveau voldoende. Uit deze prioritering blijkt dat men de meer waarde hecht aan eigen woonomgeving.

Functies in de openbare ruimte

Mensen hechten waarde aan de openbare ruimte om hen heen. De volgende grafiek laat zien aan welke functies men de meeste waarde hecht in de openbare ruimte. Zichtbaar is dat vooral ontspanning, speelruimte, verkeer/ parkeren en aankleding/ decoratie van de openbare ruimte worden genoemd door de respondenten. De camouflagefunctie of het accentueren van locaties worden juist nauwelijks genoemd.

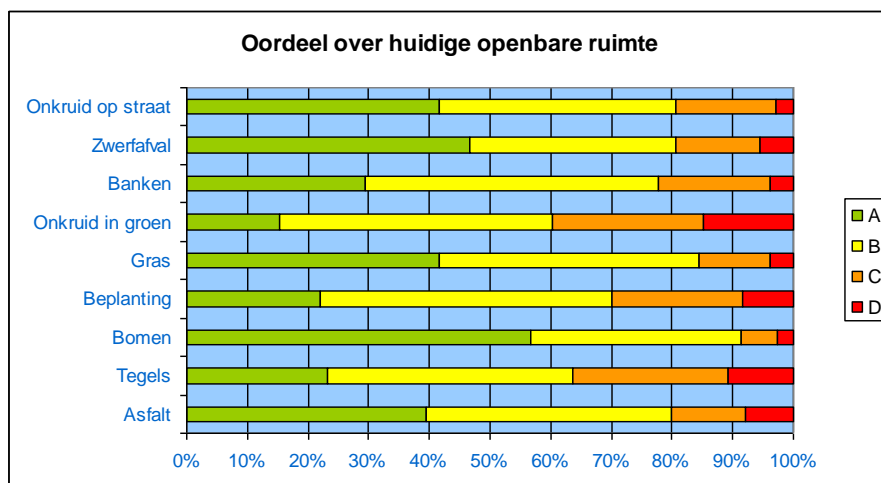

Figuur 7: Resultaat uit enquête: waar hechten mensen waarde aan in de openbare ruimte.

Over de prioriteiten van de toekomstige functies, geeft een belangrijk deel van de respondenten aan dat veiligheid voorop staat. Verkeersveiligheid is voor het grootste aandeel respondenten belangrijk, daarna volgen het beleven van natuur, ontspanning en decoratie.

Huidige beoordeling van de openbare ruimte

In de enquête onder bewoners is het oordeel gevraagd over een aantal belangrijk facetten in de openbare ruimte betreffende wegen, groen en reiniging. Hierbij hebben de respondenten aan de hand van referentiefoto's aangegeven wat voor hen het herkenbare beeld is dat ze in Schouwen-Duiveland aantreffen. In onderstaande grafiek zijn deze resultaten weergegeven.

Figuur 8: Oordeel uit enquête over de huidige kwaliteit van de openbare ruimte

Uit de resultaten blijkt dat men over het algemeen de openbare ruimte met een A of B-kwaliteit beoordeeld. Vooral de bomen, het gras en de hoeveelheid zwerfafval scoren boven gemiddeld. Het onkruid in groen, de tegelverhardingen en de technische staat van de beplanting blijven achter. Opvallend is dat de asfaltverharding beduidend hoger scoort dan tegelverhardingen. Onkruid in groen scoort in totaliteit het laagste, waarbij ongeveer 40% aangeeft een kwaliteit C of D te herkennen in de eigen omgeving.

Bereidheid tot participatie

De gemeente wil initiatieven voor samenwerking, adoptie en zelfbeheer stimuleren en waar initiatieven ontstaan deze faciliteren en de voorwaarden scheppen. In de enquête is gevraagd in hoeverre men bereid is tot samenwerking en participatie.

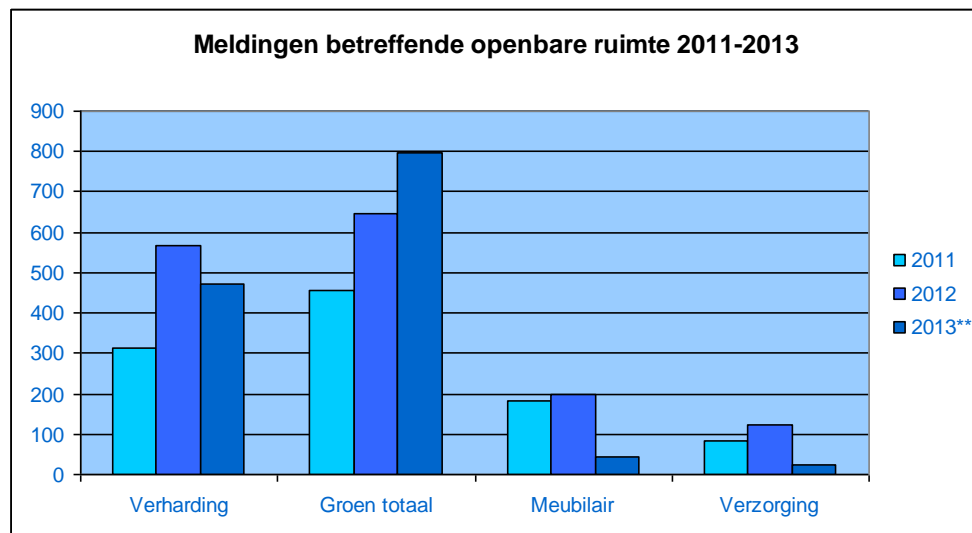
Een groot deel van de respondenten, ruim 70%, geeft aan een melding te doen van gevaarlijke situaties en incidenten. Een belangrijke signaalfunctie wanneer gevaar of overlast dreigt. Daarnaast geeft ruim 27% aan bereid te zijn samen met de gemeente in gesprek te treden over een actueel onderwerp en ruim 30% werkt graag mee aan een wijk- of buurtschouw. Momenten die een belangrijke functie vervullen in het ontwikkelen van een wijk. Voor het deelnemen aan een jaarlijkse opruimdag of het uitvoeren van eenvoudig groenonderhoud, zoals snoeien of een plantvak onkruidvrij maken, is 21% respectievelijk 19% van de mensen bereid. Voor initiatieven zoals het georganiseerd met de buurt aanpakken van bijvoorbeeld groenstroken of het aanleggen van een speeltuin is ongeveer 6% van de mensen bereidwillig.

Van alle respondenten geeft 10% aan niet bereid te zijn deel te nemen aan enig initiatief in de openbare ruimte op gebied van zelfbeheer of participatie.

Meldingen

Naast de enquête openbare ruimte is ook informatie uit het meldingsstelsel geraadpleegd. Deze meldingen komen binnen via de Servicelijn van de gemeente, via email of telefonisch.

Elke melding wordt opgeslagen en voorzien van een categorie. In onderstaande grafiek staan de aantallen meldingen voor de periode 2011 - 2013 weergegeven. Iedere relevante meldcategorie is toebedeeld aan de 4 disciplines. Meldingen over bijvoorbeeld gladheidbestrijding en gebouwen blijven buiten beschouwing. De aantallen meldingen geven inzicht in de ontwikkelingen in de afgelopen jaren. Voor het jaar 2013 vertonen de meldingen een gelijke trend met voorgaande jaren, waarop de eerste 5 maanden zijn geëxtrapoleerd naar een volledig jaar, ter indicatie.

Figuur 9: Aantal meldingen per discipline per jaar

Uit de aantallen meldingen komen de volgende conclusies naar voren:

- Het aantal meldingen is in 2012 gestegen t.o.v. 2011. In 2013 lijkt het totaal aantal meldingen op gelijk niveau met 2012 uit te komen.
- De verschillen per discipline zijn vertekend, doordat meldingen over meubilair en verzorging sinds oktober 2012 worden toegerekend aan de teams. Hierdoor komen ze onder meldingen groen terecht. Interne navraag bij het Uitvoeringsbedrijf laat zien dat in de praktijk de verhouding nagenoeg gelijk is gebleven.
- De meeste meldingen zijn verhoudingsgewijs over bomen, plantsoenen, maaien van gazons/bermen, hobbels en gaten in de wegen, verstopte straatkolken en zwerfvuil.

3.6 Review kwaliteit: vergelijking meting en opinie

Uit de diverse bronnen ontstaat een totaalbeeld van de kwaliteit, zowel objectief via de metingen als subjectief, via de enquête en het meldsysteem van de gemeente. De conclusies uit deze review van de cijfers levert het volgende beeld op:

- De verhouding tussen gemeten kwaliteit en de opinie vertoont een evenredig beeld. De aspecten met een hoog kwaliteitsoordeel (verharding, verzorging/ netheid) komen in de meldingen en enquêteresultaten relatief minder voor.
- Het groen scoort in de gemeten kwaliteit lager. Hier is men minder tevreden over (enquête) en worden vaker meldingen/ klachten over ingediend.
- In de enquête worden de technische staat van de beplanting en onkruid in groen vaker negatief beoordeeld in vergelijking verharding en meubilair. Dit komt overeen met het oordeel zoals in de objectieve meting is vastgesteld. Met name vitaliteit, veroudering en open plekken in de groenvakken/ beplantingen liggen hier aan ten grondslag.
- Meubilair scoort in alle oordelen gemiddeld. De kwaliteit ligt op een hoog tot basisniveau en het aantal meldingen is gemiddeld.

4. Visie & Thema's

De visie op de openbare ruimte is opgebouwd uit zowel thematische onderwerpen als concrete ambities voor inrichting en beheer. De thema's Burgergericht werken, Identiteit en herkenbaarheid, Integrale benadering, Functioneel & Veilig en Biodiversiteit & natuur vormen de algemene onderlegger voor de strategie en werkwijze in de komende jaren van de gemeentelijke organisatie en, waar mogelijk, haar partners. Daarnaast vormen de omschreven ambities de leidraad waarmee projecten en het dagelijks beheer en onderhoud gestuurd worden.

De thema's en ambities worden in dit hoofdstuk toegelicht in woord en beeld.

4.1 Burgergericht werken

Begrijpelijke, uniforme taal

Richting onze burgers leggen we keuzes en prioriteiten voor inrichting en beheer van de openbare ruimte in een begrijpelijke en uniforme taal uit. We hanteren beeldende ambities en afspraken die voor onze gehele gemeente gelijk zijn. Deze ambities zorgen voor een transparante en uniforme aanpak. Het uitgangspunt is hierbij altijd gelijk, zodat we de energie richten op de bijzonderheden of uitzonderingen om aan te sluiten bij de specifieke wensen. De ambities zijn voor iedereen te raadplegen via bijvoorbeeld de gemeentelijke website.

Aantrekkelijk en functioneel

Een aantrekkelijke openbare ruimte kenmerkt zich door voldoende voorzieningen voor alle doelgroepen, afgestemd op de specifieke wensen. Ontmoetingsruimte en wandel- en fietsvoorzieningen voor eigen inwoners, parkeerruimte bij winkels en in de eigen woonomgeving en een goede bereikbaarheid van de toeristische locaties zijn slechte enkele voorbeelden. Naast de keuzes voor inrichting, zorgen we met het beheer en onderhoud ervoor dat iedereen veilig gebruik kan maken van de openbare ruimte. Een aantrekkelijke ruimte kenmerkt zich als schoon en heel.

Communicatie & servicegericht

De burger staat voorop in de gemeentelijke dienstverlening. Onze communicatie richt zich op het tijdig en volledig informeren over de situatie en ontwikkelingen in de omgeving bij projecten en dagelijks beheer en onderhoud. We communiceren volgens een vaste strategie waarbij we onze burgers informeren en desgewenst uitnodigen tot inspraak of indienen van eigen zienswijzen. Doordat we in de communicatie consequent als gemeente een uniforme taal toepassen ontstaat duidelijkheid in verwachtingen. Wanneer vragen, wensen of klachten de gemeente bereiken worden deze getoetst aan de afspraken en volgt een passend antwoord. Hiermee zijn we servicegericht, waarbij we indien nodig met de melder in gesprek treden indien een melding afwijkt van de vastgestelde ambities.

4.2 Participatie & zelfbeheer

Ruimte bieden voor eigen initiatief in de openbare ruimte

De gemeente biedt de gelegenheid om actief in de openbare ruimte aan de slag te gaan. Initiatieven willen wij stimuleren. Wij treden hierbij regisserend op. Betrokkenheid in de openbare ruimte kan de kwaliteit van de openbare ruimte vergroten en bevordert de sociale contacten. Burgers individueel of in groepsverband, maar ook bedrijven of andere initiatiefnemers geven wij ruimte om te participeren. Dit kan op allerlei manieren. Sponsoring, snoeien, een boomspiegel inplanten, opruimacties organiseren etc. Door gelegenheid tot participatie te geven kunnen burgers zelf de kwaliteit van hun leefomgeving vergroten. Een hoger onderhoudsniveau kan in een gebied met lagere onderhoudszonering door de burger zelf worden gerealiseerd. Hiermee sluiten wij aan op de enquête, waarbij op de vraag waar men het hoge onderhoudsniveau graag wilde hebben ook de woongebieden frequent werden genoemd. Dit betekent dat burgers en initiatiefnemers specifiek worden gemotiveerd en gestimuleerd om actief een bijdrage aan de openbare ruimte te leveren in bijvoorbeeld aankleding of onderhoud. We onderscheiden hierbij ad hoc of periodieke acties en structurele inbreng zoals adoptie. Initiatieven worden altijd ontvangen en samen met de initiatiefnemers wordt, binnen de mogelijkheden van het idee en de locatie, een invulling gegeven. De gemeente is bereid hierin te faciliteren in tijd en/of financiële middelen. Realisme staat hierbij centraal.

Centrale sturing & structurele aanpak

Het stimuleren en structureren van participatie bereiken we door binnen de organisatie een centrale sturing op te zetten. Hierin worden de afdelingen samenleving, communicatie en openbare werken betrokken. Vanuit deze centrale sturing zetten we een aanpak en werkwijze op waarin we vastleggen wat doelstellingen, het gebied, de betrokkenen en de wijze van participatie zijn.

"Participatie vereist regie door de gemeente"

Initiatieven worden door deze aanpak professioneel en op uniforme wijze behandeld en getoetst aan onder andere het beleid. Bovendien worden initiatieven op een klantvriendelijke en professionele manier verankerd, bijvoorbeeld middels een modelconvenant met afspraken en gebiedsafbakening en periodieke controle op de afspraken door de gemeentelijke contactpersoon. Wanneer vanuit het verleden reeds stappen zijn gezet of afspraken zijn gemaakt door individuele bewoners of een straat/buurt, bekijken we in welke vorm we hieraan als gemeente tegemoet kunnen komen en deze in de nieuwe situatie een plaats kunnen geven.

Burgerschouw in de wijk

Ontwerpsessie met de buurt

4.3 Identiteit & herkenbaarheid

Eigen karakter behouden

De inwoners zijn trots op de eigen woonomgeving en specifieke (cultuurhistorische) locaties in de omgeving. Karakteristieke locaties behouden en beschermen we, zowel binnen de bestaande situatie als bij nieuwe ontwikkelingen. De waardevolle identiteit van de steden en dorpen blijft hierdoor gewaarborgd. Hierbij hanteren we herkenbare en gebiedseigen materialen, die de aansluiten bij de kenmerkende sfeer.

Uitstraling versterken binnen de afspraken

De kenmerkende uitstraling van de steden dorpen versterken we, waarbij de afspraken in bijvoorbeeld bestemmingsplannen en beleidsstukken het kader vormen. Bij aanpassingen in de openbare ruimte beoordelen we op welke aspecten verbetering mogelijk is, waarbij we ook de omgeving betrekken. In de planvoorbereiding passen we de ingebrachte wensen en ideeën zoveel mogelijk in, mits passend binnen de afspraken, of we hanteren een passend alternatief in bijvoorbeeld ontwerp of materiaalkeuze. Afwijkingen stemmen we af met de betrokkenen binnen de gemeentelijke organisatie en met de betrokkenen in de buitenruimte.

Uniformiteit bereiken in planvorming en openbare ruimte

De gemeente Schouwen-Duiveland is ontstaan uit een herindeling van 6 gemeenten. Deze voorgeschiedenis zorgt voor een grote diversiteit in keuze voor inrichting en materiaalgebruik op het eiland, waardoor de uniformiteit mist. We kiezen vanaf nu voor heldere keuzes in inrichting en materiaalgebruik. Deze keuzes maken dat vanaf nu uniforme materialen en ontwerpen worden toegepast, zonder daarbij het eigene van de kernen aan te tasten. Deze uniformiteit zorgt voor een herkenbare uitstraling en voordeel bij renovatie en reparaties.

Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR): ambitieniveau

Keuzes voor het ambitieniveau van de inrichting (ontwerp, draaicirkels, dimensionering) en materiaal (zoals lichtmasten, zitbanken en bestratingmateriaal) worden in de toekomst gekozen uit een aantal keuzemogelijkheden, welke vooraf zijn getoetst op functionaliteit, effectiviteit en kosten. Het bereiken van de uniformiteit vraagt een nadere uitwerking richting een Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). Dit maakt onderdeel uit van de implementatie van deze visie. Deze leidraad is van eerste

initiatief tot uiteindelijke realisatie te gebruiken. Deze Leidraad komt tot stand door samenspraak tussen planologen, ontwerpers, werkvoorbereiders en beheerders.

4.4 Integrale benadering

Afstemming beheer en ontwerp

De gemeente stemt ontwerpen op het beheer af en vice versa, oftewel Beheerbewust Ontwerpen en Ontwerpbewust Beheren (BEBOB). Deze visie legt hiervoor de basis. Uiteindelijk wordt elk nieuw plan of ontwikkeling getoetst vanuit zowel ontwerp en inrichting als beheer en onderhoud. Nieuwe ontwikkelingen of uitbreidingen worden standaard voorzien van een ontwerptoets waarin de beheerders de mogelijkheid krijgen een ontwerp op beheerbaarheid te toetsen. In de organisatie toetsen we vooraf de ontwerpen met de beschikbare gebiedskennis en stemmen eventuele knelpunten in de plannen af. Daarnaast stellen we bij plannen een beheerparagraaf op, waarin de te verwachten beheerkosten worden geraamd, welke wordt doorgerekend in onder andere begrotingen. Wanneer wordt afgeweken van standaardmaterialen, leggen we hier extra nadruk op.

Efficiencyvoordeel benutten

Werkzaamheden in de openbare ruimte stemmen we op elkaar af. Hiermee voorkomen we onnodige overlast voor onze inwoners en daarnaast gaan we efficiënter om met de beschikbare middelen. Door regelmatig terugkerende inspecties van de conditie van wegen, riolering en groen ontstaat inzicht in de kwaliteit. Het combineren van deze gegevens stelt de beheerders in staat een afgewogen projectenplanning op te stellen, waarmee zoveel mogelijk wordt bereikt met de jaarlijkse budgetten. Deze projectenplanning is dynamisch en wordt minimaal jaarlijks herijkt met de nieuwe inzichten. De kostenverdeling bij projecten wordt verdeeld op basis van omvang van de werkzaamheden en de kwaliteit van de discipline op dat moment. Dit voorkomt dat budgetten voor vervanging of kwaliteitsverbetering worden gebruikt voor projecten die vanuit andere disciplines worden geïnitieerd.

Integraal werken in beheer en onderhoud

De afstemming in inrichting en materiaalgebruik levert een evenwichtig beeld op. Beheer en onderhoud dragen in belangrijke mate bij aan het realiseren van de kwaliteit van de openbare ruimte. De inspanningen van het Uitvoeringsbedrijf Openbare Ruimte en aannemers worden verder afgestemd op elkaar. Bovendien wordt hierbij evenwicht gezocht in dagelijks onderhoud en periodiek groot onderhoud. Dit houdt in dat wanneer door dagelijks, kortcyclisch onderhoud een object of groenvak niet efficiënt te onderhouden valt, hier actie ondernomen wordt. Hetzij binnen gebieds- of interdisciplinaire projecten, hetzij binnen het beschikbare vervangings- en renovatiebudget binnen de discipline. Het uitvoeringsbedrijf houdt hierop grip en stuur, de beheerders bewaken de acties.

Afspraken met andere actoren in de openbare ruimte

De openbare ruimte stopt niet bij de grens van het gemeentelijk eigendom. Ook Waterschap, Provincie Zeeland, Rijkswaterstaat, Woningcorporatie Zeeuwsland e.d. hebben gebied in eigendom waar acties en projecten worden uitgevoerd. Wanneer projecten worden uitgevoerd, stemmen we met de betrokken partijen bij voorkeur de werkzaamheden vooraf op elkaar af zodat de overlast beperkt blijft en ook hier mogelijk schaalvoordeel ontstaat door integrale aanpak. Daarnaast treden we in overleg met deze partijen over het afstemmen van bijvoorbeeld inrichtingskeuzes en het beheer & onderhoud, zodat zoveel mogelijk gelijkwaardigheid ontstaat. Wanneer andere partijen, zoals een energieleverancier, telecombedrijf of bouwbedrijf, werkzaamheden uit gaan voeren, ontvangen we hiervan een melding zodat we desgewenst werk kunnen combineren. Middels contractuele afspraken met deze partijen ondervangen we eventuele negatieve gevolgen van werkzaamheden, zoals schade aan gemeentelijke eigendommen of overlast, met de mogelijkheid de schade te verhalen we op deze partijen.

Regisseur van de openbare ruimte

De openbare ruimte in de gemeente is het toneel van vele ontwikkelingen. Als gemeente houden we grip en stuur vanuit een gemeentelijke regierol. We sturen actief in de vele claims op de openbare ruimte en houden vast aan een evenwichtige verdeling van functies en kwaliteit, zodat we een aantrekkelijke woonomgeving behouden.

De regierol vervullen we door onderstaande aspecten in te vullen:

- Basisinformatie op orde: areaal, conditie, kwaliteit en budgetten voor de gebieden waar de gemeente voor verantwoordelijk is zijn op orde.

- Zicht op en afstemming van projecten: we inventariseren de projecten (zowel eigen als van partners) en stemmen deze op elkaar af in locatie en tijd.
- Vergunning, toezicht en controle: door middel van duidelijke afspraken en gericht toezicht en controle bewaken we de afspraken en voorkomen we dat we als gemeente problemen moeten oplossen en financieel de eindverantwoordelijkheid dragen.
- Communicatie met partners en burgers: we communiceren met onze partners en informeren onze burgers. Daarbij werken onze vakmensen als communicatiemedewerkers in teamverband samen.
- We polsen regelmatig de opinie bij onze burgers door middel van onder andere enquêtes, analyses en inloopavonden.

Monitoring als toetsinstrument

Door middel van inspecties (bijvoorbeeld jaarlijkse inspectie van verharding en bomen) en de monitoring van de kwaliteit door middel van de beeldkwaliteitsmeetlat, toezicht op bestekken en het uitvoeren van burgerschouwen, houden we zicht op de conditie en ontwikkelingen van de kwaliteit van de kapitaalgoederen. Afhankelijk van de vastgestelde kwaliteitsniveaus en landelijke richtlijnen en voorschriften bepalen we met deze informatie de stand van zaken. De resultaten rapporteren we aan management en bestuur. Daarnaast leveren we deze informatie aan onze collega's en externen bij projecten en initiatieven en maken we afspraken over de aangetroffen situatie en nieuwe situatie.

We hanteren onder andere de volgende informatiebronnen:

- Inspecties: wegen, bomen, speeltoestellen, verlichting
- Monitoring: beeldkwaliteit verharding, groen, meubilair en netheid
- Buurtschouwen en belevingsonderzoeken
- Analyse van meldingen

"Structurele monitoring, op een moderne wijze met mobiele hulpmiddelen zoals apps, gebruiken we om de kwaliteit te toetsen en bij te sturen waar nodig"

Voor deze diverse methoden hanteren we moderne hulpmiddelen zoals een App Burgerschouw of digitale instrumenten waarmee we controles en toezicht uitvoeren. Deze instrumenten structureren en versimpelen de communicatie tussen de mensen in het veld en de beheerders/ beleidsmedewerkers.

4.5 Functioneel & veilig

Minimaal niveau realiseren: duurzaam en veilig

De kwaliteit van de buitenruimte wordt op onderhoudsniveau Basis (B) onderhouden. Een kwaliteit lager dan basis levert vanwege de grotere omvang van de schades risico's op. Dit niveau B is eveneens vanuit het oogpunt veiligheid na te streven. De kans op ongevallen of schade is bij onderhoudsniveau B minimaal. Als gemeente volgen we de ontwikkelingen van de kwaliteiten nauwlettend en nemen we maatregelen indien nodig.

Nieuwe ontwikkelingen houden rekening met de locatie-eisen

Wanneer nieuwe ontwikkelingen of herontwikkeling plaatsvindt, wordt gekeken naar de specifieke locatie-eisen. Samen met vastgestelde beleidskeuzes wordt samen met de actoren een locatieschets opgesteld met een programma van eisen. Dit vormt het uitgangspunt voor de wijze waarop de locatie of het gebied (her-)ingericht wordt. Hierin wordt ook rekening gehouden met het toekomstig beheer, aangezien, bijvoorbeeld door wet- en regelgeving, de beheerders gebonden zijn aan onderhoudsmethoden. Voor de beheerbaarheid maar ook voor de veiligheid en belevingswaarde is het belangrijk dat de beheerders efficiënt en doeltreffend de beheertaken uit kunnen voeren.

Beeldgericht werken

De werkzaamheden worden afgestemd op de beeldkwaliteit. De vastgestelde niveaus worden vertaald naar prestatie- afspraken met het eigen Uitvoeringsbedrijf als externe aannemers. Hierdoor wordt het onderhoud uitgevoerd waar nodig en ontstaat een gelijkmatige kwaliteit. Voor het introduceren en organiseren van beeldgericht werken is het houden van toezicht en frequente terugkoppeling van de resultaten (monitoring) een belangrijke factor. Hiervoor worden de instrumenten opgezet en mensen opgeleid. Daarnaast worden inspecties en controles voortgezet (VTA, speeltoestellen en wegininspecties) en worden voor de overige onderdelen (groen, meubilair) afspraken gemaakt over inspectie- en planningsmethodieken.

Zorgplicht

Als algemeen uitgangspunt geldt dat de gemeente een zorgplicht heeft voor het handhaven en bevorderen van de veiligheid in de openbare ruimte. De gemeente moet kunnen aantonen dat door inspecties, controles en onderhoud een optimale zorg heeft plaatsgevonden. Daarom is een periodieke controle van alle elementen in de openbare ruimte belangrijk. Enerzijds vanuit het integraal werken, anderzijds vanuit veiligheid. In de ambities (hoofdstuk 5) hanteren we bovendien veiligheid als uitgangspunt. Overigens is er geen overkoepelend wettelijk kader voor gemeenten waarin rechten en plichten met betrekking tot beheer vastliggen.

4.6 Biodiversiteit & natuurwaarden

Evenwicht in natuurlijk - cultureel groen

Het ontwikkelen van de biodiversiteit is goed voor de flora, fauna en kwaliteit van de leefomgeving. Biodiversiteit staat voor een grote variatie aan levende planten en dieren. In onze gemeente heeft het buitengebied een grote waarde in de biodiversiteit vanwege de ruimte en rust. In en rond de kernen liggen eveneens kansen voor het ontwikkelen van de biodiversiteit, zodat een aaneenschakeling van ecologisch waardevolle locaties ontstaat. We streven hierbij naar gebiedseigen biodiversiteit. Echter niet al het openbare gebied komt in aanmerking voor het ontwikkelen van biodiversiteit. Binnen de kernen maken we bewuste afwegingen voor locaties waar we een meer natuurlijke wijze van inrichting en beheer toewijzen, vanuit het oogpunten functionaliteit en veiligheid.

Variatie in onderhoud

Door variatie in onderhoudsniveaus en -methoden aan te brengen groeit eveneens de biodiversiteit. Bij het ecologisch onderhouden hanteren we een meer natuurlijke wijze van onderhoud, waarbij we minder frequent en meer gedifferentieerd en gefaseerd gaan onderhouden. Dit betekent bijvoorbeeld minder frequent maaien en snoeien en gefaseerd uitvoeren van maatregelen, zodat soorten de kans hebben zich te handhaven in het gebied. De gemeente stelt als randvoorwaarde voor het ecologisch onderhoud dat veiligheid niet in het geding komt en overlast tot een minimum wordt beperkt.

Beheer- en inrichtingkeuzes op natuurvriendelijke wijze

De gemeente streeft naar een natuurvriendelijke uitvoering van haar werkzaamheden. Voor werkzaamheden in het beheer en onderhoud worden methoden ingezet die zo min mogelijk belasting voor de omgeving opleveren. Dit betekent dat chemische middelen zo min mogelijk worden toegepast in de huidige situatie. Vanaf november 2015 is er een verbod op gebruik van deze middelen in de openbare ruimte. In de komende periode maken wij een afweging hoe wij dit verbod opvangen. We kijken hierbij ook naar de inrichting van de openbare ruimte.

"Wij zijn zuinig op de openbare ruimte en kiezen bij beheer en inrichting voor duurzame materialen"

Bij de keuzes voor inrichting worden bovendien gekozen voor materialen die minimaal of niet milieubelastend zijn en tegelijkertijd duurzaam zijn. Hierbij wordt de totale life-cycle in de overweging meegenomen. Een voorbeeld hiervan is het toepassen van FSC-hout en duurzame, herbruikbare materialen. Groenafval kunnen we afvoeren als biomassa of composteren.

In de dagelijkse uitvoering wordt bijvoorbeeld door een gefaseerd maaibeheer en pleksgewijs snoeien. Hiermee houden we rekening met de flora en fauna in onze gemeentelijke arealen.

Fasering in maaionderhoud

Ecologisch maaibeheer

Pleksgewijs intensiever beheer

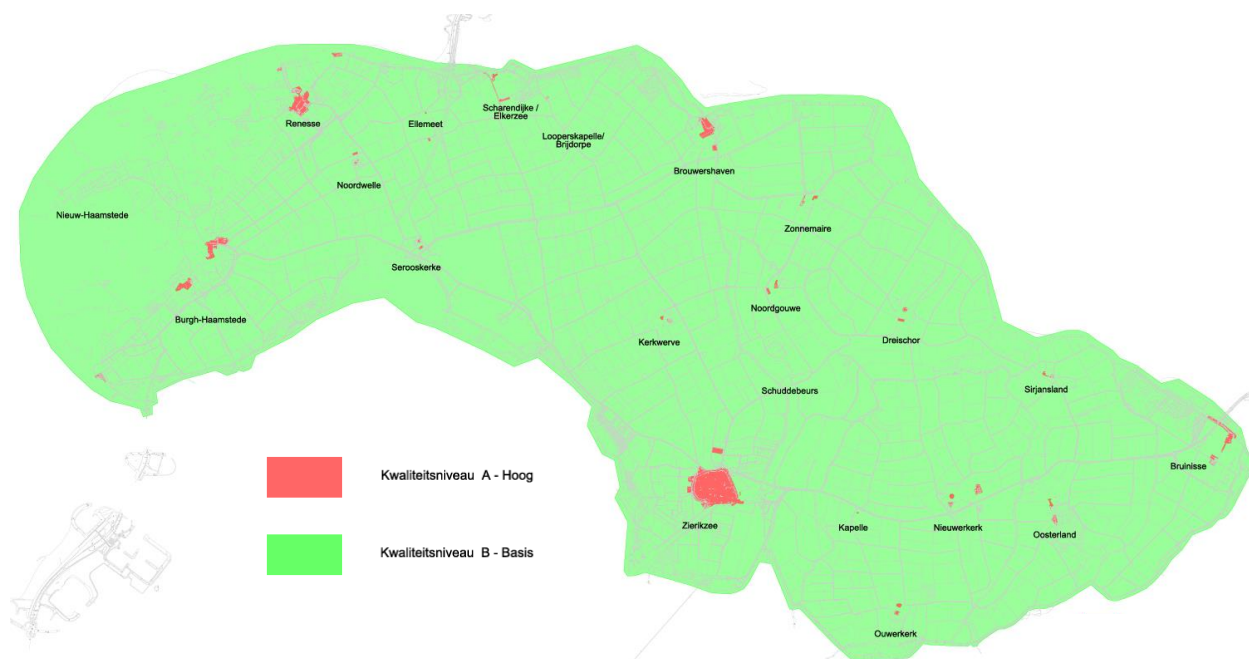
5 Zonering & Ambitie

5.1 Zonering

De gemeente heeft in het vorige groenplan een zestal zoneringen gehanteerd. In de praktijk werden deze weinig gebruikt, zodat de behoefte ontstond voor vereenvoudiging. Met de herziening is dit gereduceerd tot drie zoneringen. Een simpele zonering, met gebiedsgerichte keuzemogelijkheden staat centraal. Hiermee wordt uniformiteit bereikt.

De gemeente heeft de openbare ruimte op basis van de ervaringen ingedeeld in Centra & accenten en Woon & verblijfsgebied. Deze zonering is het uitgangspunt voor het maken van keuzes op het gebied van beheer en inrichting. De afweging voor deze indeling in zoneringen komt voort uit een indeling naar de functies in en de gebruikswaarde van de openbare ruimte. Dit onderscheid in zoneringen maakt het mogelijk de kwaliteiten van de openbare ruimte te versterken of te behouden en de juiste prioriteiten te kunnen stellen voor alle gebruikers van de openbare ruimte. De zoneringen geven duidelijkheid in verwachtingen, zowel voor de interne organisatie als voor de burgers.

De beide zoneringen worden op de volgende pagina's in woord en beeld toegelicht. Hieronder staat de zonering op eilandniveau opgenomen. Voor elke zonering worden ambities beschreven voor inrichting & materiaalgebruik en groenbeheer. In het wegbeheer is in het eerder vastgestelde wegbeheerplan reeds rekening gehouden met de relevante wegtypen bij het vaststellen van ambities voor wegen.

Figuur 10: Zoneringen gemeente Schouwen-Duiveland. De oranje gebieden geven de Centra & Accenten aan. De overige gebieden binnen de kernen vormen de Woon- en Verblijfsgebieden.

De volledige kaart van de zonering is opgenomen in bijlage 2.

Centra & Accenten

De centra & accenten in de gemeente zijn de plekken die voor zowel de eigen bevolking als voor bezoekers en toeristen een grote aantrekkingskracht hebben. Ze kenmerken zich per locatie door een onderscheidend en bijzonder karakter vanwege de natuurlijke of cultuurhistorische waarde. Deze locaties spelen door hun specifieke uitstraling en functie een grote rol, zowel lokaal als regionaal, waardoor ze meer dan gemiddeld wordt bezocht. Detailhandel, horeca en voorzieningen zijn hier vaak aanwezig. Deze plekken vormen een visitekaartje in de gemeente. In het DNA van de gemeente is herkenning/ het eigene van deze plekken benoemd en geborgd.

Centrum/Toeristisch gebied Burgh Haamstede

Centrum/ Jachthaven Brouwershaven

Centrum Zierikzee

Kerkring

Toeristisch gebied Renesse

Centrum Bruinisse

Typering Gebruik/ functies:

- Gemeentelijke voorzieningen (dorpshuis, bibliotheek etc)
- Winkels (supermarkt, bakker, etc.)
- Horeca (café, restaurant etc.)
- Begraafplaatsen

Typering Ontwerp(opgave)/ inrichting:

- Historisch karakter en/of eigentijds, bijzonder ontwerp met een specifieke sfeer/ kenmerken, overeenkomstig met het DNA van Schouwen-Duiveland, vooral in de verbinding met het water.
- Accenten op specifieke, historische locaties zoals stadspoorten, havens, begraafplaatsen en kerken.
- Bebouwing en particulier eigendom hebben een belangrijk aandeel in de sfeer en beleving.

Typering/ kenmerken Materiaalgebruik:

- Hoogwaardige, vaak oude of afwijkende materialen zoals gebakken klinkers en historische lichtmasten/ armaturen die aansluiten bij de sfeer/eilandgevoel en het DNA van Schouwen-Duiveland, vooral vanuit de verbinding met het water. Een goed voorbeeld is het ontwerp voor het Havenplein, Havenpark en Kraanplein in Zierikzee uit 2011.
- Groen: veelal bijzondere accenten als punten (bloembak, wisselperk, boom) of lijnvorm (leibomen, hagen, wisselperken).
- Meubilair: voorzieningen voor recreanten en bezoekers zoals banken, fietsenrekken, afvalbakken.

Levensduur en financiën:

De maatschappelijke levensduur van deze locaties is vaak korter dan de beheertechnische levensduur, waardoor herinrichtingen of aanpassingen worden gerealiseerd voordat deze vanuit technisch oogpunt noodzakelijk zijn. In de meeste gevallen betekent dit, dat de financiering van deze aanpassingen daarmee ook vanuit andere bronnen wordt aangewend.

Woon- & verblijfsgebied

De woon- & verblijfsgebieden in de gemeente vormen de gebieden waar een groot deel van de bevolking woont of werkt. Naast woonstraten en bedrijventerreinen vallen ook groengebieden en doorgaande wegen in de kernen onder dit gebied. De functionaliteit en veiligheid staan hier voorop. De openbare ruimte is in deze gebieden afgestemd op de wensen van de gebruikers over de directe omgeving en dient daarmee vooral de gebruikswaarde. Een prettige leefomgeving staat centraal.

Woongebied met groenzone

Bedrijventerrein

Klein park in woonwijk

Woongebied nieuwbouw

Speeltuin in woongebied

Woonstraat bij seniorenwoningen

Typering /Gebruik/ functies:

- Wonen: woonstraten, woonerven en losstaande bebouwing langs doorgaande routes en rondom de kernen.
- Handel en nijverheid: kleinschalige bedrijvigheid en bedrijventerreinen/ clusters.
- Groene gebieden in en rond de kernen, verbinding met buitengebied.
- Ontsluitingswegen: routes in de kernen en tussen de kernen voor verkeersstromen

Typering Ontwerp(opgave)/ inrichting:

- Functionele en doelmatige standaard inrichting met ruimte voor parkeren, spelen, vervoer en natuur/ ecologie. Het DNA is hier geen voorwaarde maar kan, pleksgewijs, terugkomen.
- Diverse tijdsbeelden in stedenbouw zijn terug te vinden in de straten en buurten; Oudere straten/ buurten kenmerken zich als stenig, latere uitbreidingen bevatten meer groen.

Typering/ kenmerken Materiaalgebruik:

- Standaardmaterialen in bestrating (betonstraatstenen) en meubilair (zoals banken en afvalbakken).
- Groen: functionele groenvoorziening met afwisseling tussen bomen, gras en beplantingsvakken in de woonstraten en natuurlijke zones met bosplantsoen en kruidenvegetatie langs de randen van de kernen en langs waterpartijen.

Levensduur en financiën:

De woon- en verblijfsgebieden worden aangelegd voor een levensduur van 40 tot 50 jaar. In deze periode wordt door een beheerstrategie van kleinschalige reparaties en periodieke onderhoudsronden de openbare ruimte op orde gehouden. Gedurende de levensduur vinden vanuit oogpunt van instandhouding geen grootschalige aanpassingen plaats. Bij ontwerp en materiaalkeuze, is de inbreng van de beheerder groot, vanwege de aanzienlijke invloed van deze keuzes op de levensduur en beheerbaarheid gedurende de instandhoudingstermijn. Wanneer afgeweken wordt van deze strategie, worden te allen tijde afspraken gemaakt over de extra financiering.

5.2 Kwaliteitsambitie inrichting en materiaalgebruik

Hieronder wordt per zonering een nadere beschrijving gegeven op de keuzes.

Inrichting & materiaalgebruik: "Afgewogen keuze tussen sfeer en functionaliteit"		
	Centra, accenten, begraafplaatsen	Woongebied, bedrijventerrein, parken
Ontwerp/ inrichting		
<i>Kwaliteitsniveau</i>	A: Hoog	B: Basis
<i>Toelichting</i>	Bijzonder ontwerp, kenmerkende, eigen identiteit met opvallende elementen, passend binnen de sfeer en het DNA van de gemeente.	Functioneel, standaard ontwerp met een duurzaam karakter. Optimaal afgestemd op het gebruik.
Materiaalgebruik verharding		
Materiaalgebruik meubilair		
Materiaalgebruik groen		
<i>Kwaliteitsniveau</i>	A: Hoog	B: Basis
<i>Toelichting</i>	Bijzonder materiaal in vorm en/of structuur. Combinaties van materialen/ kleuren zijn mogelijk. De materialen dragen bij aan sfeer en karakter en komen overeen met het DNA.	Standaard elementen in vorm en materiaal, duurzaam, slijtvast en herbruikbaar/ eenvoudig te repareren/vervangen.

5.3 Kwaliteitsambitie groenbeheer

De kwaliteit voor het groen in Schouwen-Duiveland is beschreven in onderstaand kwaliteitsscenario, waarin keuzes zijn gemaakt voor de kwaliteit van de technische staat en de verzorgingsgraad van het groen en de daarbij behorende effecten op thema's zoals burgers tevredenheid, uitstraling en financiën.

Het scenario combineert de wensen van de bewoners met de financiële mogelijkheden van de gemeente. Het realiseren van bovenstaand scenario ligt in lijn met de huidige financiële middelen van de gemeente voor het beheer van het groen inclusief het netheidonderhoud. Vanuit technisch oogpunt draagt dit scenario bij aan duurzame instandhouding van de kapitaalgoederen.

Hieronder staat het scenario weergegeven in woord en beeld.

Beheer: "Evenwichtig en duurzaam beheer met aandacht voor accenten"		
	Centra, accenten, begraafplaatsen	Woongebied, bedrijventerrein, parken
Groen: Technische staat		
<i>Kwaliteitsniveau</i>	A: Hoog	B: Basis
<i>Toelichting</i>	Het groen is levendig en vitaal. Het oogt fris en vertoont geen schade. Er is geen overlast voor passanten.	Het groen is levendig en redelijk vitaal: een voldoende. Het vertoont soms schade. Nauwelijks overlast voor passanten.
Groen: Verzorging		
<i>Kwaliteitsniveau</i>	A: Hoog	B: Basis
<i>Toelichting</i>	Schoon. In het groen komt weinig tot geen zwerfafval en onkruid voor.	Redelijk schoon. Er is enig onkruid en zwerfafval zichtbaar
Thema's		
<i>Identiteit/ uitstraling</i>	Hoogwaardige uitstraling	Voldoende, af en toe storend
<i>Burgergericht</i>	Gebruikers zijn tevreden.	Gebruikers zijn tevreden
<i>Klachten/ meldingen</i>	Nauwelijks klachten & meldingen.	Soms klachten & meldingen
<i>Hinder/ overlast</i>	Geen hinder/ overlast	Beperkt hinder/ overlast
<i>Functioneel en veilig</i>	Veilig en functioneel	Veilig en functioneel
<i>Levensduur/ kapitaalvernietiging</i>	Geen risico op kapitaalvernietiging	Risico op kapitaalvernietiging beperkt

5.4 Confrontatie met resultaten enquête: inzet participatie

Uit de bewonersenquête is naar voren gekomen dat bewoners in de eigen omgeving graag een A-kwaliteit zien. De consequenties hiervan zijn doorgerekend. Tegemoet komen aan deze wensen betekent een forse stijging van het budget. Gezien de economische omstandigheden en de prioriteiten is een bewuste afweging gemaakt deze wens niet in het scenario te verwerken.

De mogelijkheid bestaat om door middel van participatie de kwaliteit naar een hogere kwaliteit te tillen. Hierbij wordt op lokaal niveau afspraken gemaakt met bijvoorbeeld ondernemers of buurtbewoners. In paragraaf 4.2 is hier reeds aandacht aan besteed.

De gemeente staat open voor deze initiatieven. Graag gaan we in gesprek met de buurt voor het bepalen van de mogelijkheden van participatie. De kansen die dit biedt, stemmen we met de betrokkenen af en we kijken waar de gemeente een bijdrage kan leveren binnen gestelde kaders.

5.5 Financiën

Duurzame instandhouding groen volgens kwaliteitsambities

De ambities voor groen gaan uit van een niveau waar duurzame instandhouding is gegarandeerd. Hierbij is gerekend met marktconforme prijzen die rekening houden met de lokale factoren. Op basis hiervan is een budget geraamd waarbinnen de huidige groenvoorzieningen structureel in stand worden gehouden en de verzorging op peil kan worden gehouden. Binnen deze kosten is geen rekening gehouden met vervangingen aan het eind van de levensduur.

Voor het realiseren van de ambities voor groen is per jaar een bedrag van € 4.600.000 benodigd voor het technische en verzorgende onderhoud. Dit past binnen de bestaande onderhoudsbudgetten.

Enmalige investeringen om verouderde groenvoorzieningen op niveau te brengen

De duurzame instandhouding is niet voor alle groenvakken relevant. Diverse groenvakken en -gebieden in de gemeente vertonen op dit moment veroudering en zijn met de huidige middelen en methoden niet op een acceptabel niveau te houden. De actierichtingen om te komen tot vervanging zijn divers van aard. Hierbij valt te denken aan:

- Omvorming oud naar nieuw binnen bestaande inrichting.
- Reconstructie groen: aanpassing inrichting vanwege beheerbaarheid, gewijzigde functie e.d.
- Combinatie met integrale projecten zoals riolering, wegen, e.d.

De middelen voor het op niveau brengen van deze groenvoorzieningen vragen aanvullende, eenmalige investeringen. Afhankelijk van de wijze waarop en het type project waarbinnen het groen wordt opgeknapt, worden hiervoor middelen ingezet en verdeeld onder de disciplines.

De mogelijkheden voor het aanpakken van groenprojecten worden in de uitvoeringsparagraaf nader uitgewerkt.

Afschrijving van groen/ vervangingskosten

De hierboven genoemde kosten voor dagelijks beheer voor groen zorgen voor het een nette en verzorgde uitstraling, conform het afgesproken kwaliteitsniveau. Daarnaast is het groen in de loop der jaren onderhevig aan slijtage en veroudering. Regelmatig groot onderhoud aan het groen of complete renovatie van het groen is noodzakelijk voor het behouden van het groen.

De kosten voor deze afschrijving en vervanging zijn berekend op basis van een inschatting/ aanneme van de gemiddelde levensduur, bij een duurzame beheervorm (niveau A of B). Een rekensom van het areaal, met de totale vervangingswaarde, gedeeld door de gemiddelde levensduur, geeft een indicatie van de jaarlijkse vervangingskosten voor het product Groen. Deze kosten laten zien welke budgetten benodigd zijn voor renovatie van de bestaande groenvoorzieningen, naast het dagelijkse onderhoud.

De totale jaarlijkse kosten voor het vervangen van groen bedragen € 457.000. Hierin is geen rekening gehouden met de integrale aanpak van projecten, burgerparticipatie of eventuele aanpassingen van de inrichting zoals omvorming of aanpassing van het ontwerp. In onderstaande tabel staan de onderbouwingen van levensduur en vervangingswaarde.

Groentype	Levensduur	Vervangingswaarde totaal	Vervangingswaarde per jaar
Bomen	60	€ 400,00	€ 6,65
Bosplantsoen	40	€ 7,57	€ 0,23
Heesters/Bodembedekkers	25	€ 11,82	€ 0,32
Rozen	15	€ 37,17	€ 2,47
Hagen	25	€ 26,19	€ 1,04
Gazon	35	€ 1,00	€ 0,02
Bermen	25	€ 1,06	€ 0,04

6. Doorkijk naar uitvoering...

6.1 Uitvoeringsparagraaf groenscenario's

De ambities en thema's uit deze visie hebben een duidelijke relatie met het huidige groenareaal binnen de gemeente. Op basis van de huidige situatie en kwaliteit van het groen, zowel op gebied van inrichting als kwaliteit, is het mogelijk projecten te benoemen die bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van het groen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen werkzaamheden, activiteiten en projecten die specifiek op groen zijn toegespitst en projecten die in samenspraak met overige disciplines of beleidsvelden (kunnen) worden opgepakt.

In het kader van integraal werken en het regisseurschap over de openbare ruimte, worden alle projecten getoetst aan de lokale of gebiedsgerichte plannen, zodat middelen optimaal worden ingezet, werk wordt gecombineerd en overlast voor omwonenden en bereikbaarheid minimaal zijn. Bij elk project stellen we de volgende vragen:

- Wat voor type project is het?
- Welke doelen bereiken we met dit project of willen we bereiken?
- Kunnen we projecten met elkaar combineren zodat voordeel ontstaat?

6.1.1 Projecten binnen de discipline groen

Onderstaande projecten worden binnen de discipline groen uitgevoerd, waarbij vooral de technische, duurzame instandhouding centraal staat.

Aanpassing beheergroep

Aanleiding project:	Huidig beheer is niet geschikt voor functie van het groen
Doel:	Het beheer van het groen beter afstemmen op functie/ inrichting
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Openbare Werken
Uitgangspunten/ kaders:	- nieuwe ontwikkeling vraagt aanpassing beheergroep - klachten/ wensen uit omgeving
Financiën/ kostenplaats:	Regulier onderhoudsbudget
Effecten/ opbrengst:	- Beter afstemming beheer en functie - Minder overlast en/of betere uitstraling

Verouderd groen

Aanleiding project:	Bestaand groen voldoet niet aan de kwaliteit en is aan einde levensduur
Doel:	Verbeteren groenkwaliteit/ uitstraling
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Openbare Werken
Uitgangspunten/ kaders:	- Nieuwe invulling van vakken is duurzaam in stand te houden - Aanpassingen leveren besparing in geld of tijd op
Financiën/ kostenplaats	Vervangingsbudget groen
Effecten/ opbrengst:	Groen is vitaal en is eenvoudig te beheren

Intensieve, dure groenvakken (kleine vakken, gemengde vakken)

Aanleiding project:	Groenvakken zijn duur in onderhoud
Doel:	Besparen op kosten en tijdsbesteding
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Openbare Werken
Uitgangspunten/ kaders:	- Zoning dient als kader voor toe te passen groen - Nieuwe invulling levert besparing op of biedt kansen voor participatie - Eenmalige investering is binnen 3-5 jaar terugverdiend
Financiën/ kostenplaats:	Vervangingsbudget groen
Effecten/ opbrengst:	Onderhoudskosten dalen structureel

Bestrijding ziekten en plagen

Aanleiding project:	Groen is reeds aangetast of loopt risico op aantasting	
Doel:	Bestrijden van ziekten: na besmetting (reactief) en preventief	
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Openbare Werken	
Uitgangspunten/ kaders:	- Actie wanneer ziekte zich voordoet - Nieuwe invulling is immuun voor ziekten/plagen - Bij nieuwe inrichting rekening houden met (bekende) resistentie	
Financiën/ kostenplaats:	Vervangingsbudget groen (of eenmalig krediet)	
Effecten/ opbrengst:	- Ziekte, aantasting verwijderen - Preventie van ziekten en plagen - Voorkomen van grotere kostenposten (veiligheid, verspreiding ziekten)	

Boom- en groenstructuur in stand houden/ verbeteren

Aanleiding project:	Groenstructuur voldoet niet aan groenstructuurplan	
Doel:	Verbeteren groenstructuur	
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Openbare Werken	Afdeling Ruimte & Milieu
Uitgangspunten/ kaders:	- Groenstructuurplan	
Financiën/ kostenplaats:	Vervangingsbudget groen (of eenmalig krediet)	
Effecten/ opbrengst:	- Ziekte, aantasting verwijderen - Preventie van ziekten en plagen - Voorkomen van grotere kostenposten (veiligheid, verspreiding ziekten)	

Participatie stimuleren: voorwaarden scheppen voor succesvolle participatie

Aanleiding project:	Bewoners of ondernemers hebben bepaalde wensen, waarbij de huidige situatie niet optimaal is voor zelfbeheer	
Doel:	Stimuleren van participatie of zelfbeheer, samenwerking met burgers	
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Divers.	
Uitgangspunten/ kaders:	- Burgers voeren onderhoud uit - Kwaliteit blijft minimaal op afgesproken niveau - Inrichting past binnen afspraken/ richtlijnen van gemeente	
Financiën/ kostenplaats:	Budget voor participatie-initiatieven en/of groenbudget	
Effecten/ opbrengst:	- Bewoners en ondernemers betrekken bij de openbare ruimte - Sociale cohesie vergroten - Contact met en tussen burgers in stand houden/ verbeteren	

6.1.2 Integrale aanpak

Deze projecten worden integraal, in afstemming met de andere disciplines en ontwerpers/ werkvoorbereiders uitgevoerd. Het groen lift hierin mee.

Groot onderhoud

Aanleiding project:	Onvoldoende technische kwaliteit van de straat/ buurt	
Doel:	Op niveau brengen technische kwaliteit	
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Openbare Werken	
Uitgangspunten/ kaders:	- Onvoldoende technische kwaliteit verharding en/of riolering - Nieuwe situatie houdt rekening met 'oude' problemen	
Financiën/ kostenplaats:	Budget beheer en onderhoud	
Effecten/ opbrengst:	- Kwaliteit wordt op niveau gebracht, waarbij totale locatie verbetert - Problemen op groengebied worden direct meegenomen - 1x overlast/ hinder voor omgeving	

Reconstructie

Aanleiding project:	Functionele aanpassing
Doel:	Aanpassing van inrichting (bv. verkeer, functioneel)
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Ruimte en Milieu
Uitgangspunten/ kaders:	- Groen wordt in de nieuwe inrichting op een duurzame wijze ingepast - De functies van het groen worden vanaf de ontwerpfase volwaardig meegenomen
Financiën/ kostenplaats:	Investering projectmatig
Effecten/ opbrengst:	- Groen is een volwaardig onderdeel van de openbare ruimte - Beheer en onderhoud zijn afgestemd op functies

6.1.3 Aansluiten bij en meeliften op projecten externe partners

Projecten die door andere actoren in de openbare ruimte worden uitgevoerd, zoals door Zeeuwend, de provincie of waterschap, kunnen aanleiding geven hier als gemeente op aan te sluiten of minimaal goede afspraken over te maken.

Werkzaamheden in specifiek gebied

Aanleiding project:	Een partner gaat gebiedsgericht project uitvoeren, waarbij de gemeente aan kan sluiten
Doel:	Combineren van werkzaamheden en afstemming resultaat
Initiatiefnemer binnen gemeente:	Afdeling Ruimte en Milieu Afdeling Openbare Werken
Uitgangspunten/ kaders:	- Partners geven tijdig aan welke projecten in voorbereiding zijn zodat deze afgestemd kunnen worden - Huidige kwaliteit openbare ruimte is voor en na project van gelijkmatige kwaliteit wanneer vanuit gemeente geen noodzaak is voor aanpak locatie - In samenspraak worden werkzaamheden op elkaar afgestemd
Financiën/ kostenplaats:	Partner betaald (deel van) de kosten
Effecten/ opbrengst:	- 1x overlast voor omwonenden/ verkeer. - Totale openbare ruimte gaat vooruit in kwaliteit/ uitstraling/ functionaliteit - Beheer en onderhoud zijn afgestemd op functies

6.2 Ambities uit visie realiseren

De ambities uit de hoofdstukken 4 (Visie & Thema's) en 5 (Zonering & Ambities) worden als uitwerking verder vertaald richting realisatie. Hieronder staat per thema aangegeven welke vervolgacties noodzakelijk zijn en wat het resultaat van deze acties oplevert.

Burgergericht werken (4.1)

Communicatie over ontwikkelingen en projecten

Als organisatie informeren we onze burgers via diverse media over de ontwikkelingen in de openbare ruimte in het algemeen en projecten specifiek in kernen en straten. We stellen hiervoor een communicatiewijzer op, die ons als gemeente in staat stelt de juiste communicatie toe te passen.

Periodiek peilen van de mening

Door middel van klantonderzoeken en/of enquêtes peilen we regelmatig de mening van onze inwoners, ondernemers en dergelijke. Hiermee maken we inzichtelijk in hoeverre de activiteiten van onze organisatie in de openbare ruimte aansluiten bij de opinie.

Participatie & Zelfbeheer (4.2)

Interne afspraken over participatie

Voor het organiseren en structureel aanpakken en benutten van de mogelijkheden van zelfbeheer en participatie regelen we in eerste instantie de interne afstemming en verantwoordelijkheden. Dit leggen we vast in een eenduidige methodiek en procesafspraken. Dit participatieplan gaat in op de vraag welke vormen en met welke middelen (budget, tijdsbesteding e.d.) wij als gemeente aan de slag gaan.

Opstellen menukaarten voor participatie

Voor veel voorkomende vormen van participatie of zelfbeheer stellen we standaardmethoden op (zogenaamde menukaarten) waarmee we snel en doeltreffend antwoord geven op initiatieven vanuit burgers of andere groepen. Dit vereenvoudigt de aanpak en is efficiënt en doelmatig.

Uitvoeren pilotprojecten

Voor het afstemmen en inspelen van de organisatie lanceren we enkele pilotprojecten, waarbinnen we de methoden en afspraken toetsen en verder verfijnen.

Stimuleren participatie en zelfbeheer

Nadat we de interne organisatie en methoden op orde hebben, communiceren we actief met onze burgers en ondernemers over de mogelijkheden. Naast de burgers benaderen we hierbij ook andere groepen zoals verenigingen, winkeliers en bedrijven.

Identiteit & Herkenbaarheid (4.3)

Opzetten Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)

Voor het afstemmen van inrichting, materiaalkeuzes, beheer en gebruik wordt een LIOR opgesteld. Dit bestaat uit een handboek voor materiaal- en inrichtingskeuzes, inclusief afspraken over de verantwoordelijkheden en afstemming binnen de planprocessen. Deze LIOR vormt de basis voor alle projecten en zorgt dat we vanuit een gezamenlijk uitgangspunt kunnen sturen op keuzes.

Realiseren structuurplannen

Een belangrijk aspect in de identiteit en herkenbaarheid vormt het realiseren van o.a. het boomstructuurplan. Hiermee krijgen de kenmerkende groenstructuren een sterker karakter. Samen met de genoemde projecten in de uitvoeringsparagraaf (paragraaf 6.1) realiseren we de structuur.

Integrale benadering (4.4)

Interne afstemming projecten

De diverse afdelingen en teams binnen de gemeente, stemmen op basis van de ambities uit deze visie de projecten beter op elkaar af zodat we dubbel werk voorkomen. Hierbij maken we afspraken over de betrokkenheid van elke afdeling/ team en inbreng bij de projecten, zodat eenieder helder heeft wat zijn taak en verantwoordelijkheid is in projecten.

Afspraken met partners in de openbare ruimte

We inventariseren de partners in de openbare ruimte en stemmen onderling af welke ontwikkelingen spelen. Einddoel is een integrale aanpak van alle projecten in de openbare ruimte. De eerste stap vormt het opstellen van afspraken en afstemming van de huidige lijst aan projecten.

Uitwerken Monitoring en Toezicht: opstellen monitoringsplan

De ambities uit deze visie leggen de basis onder het beheer en onderhoud. Aan de hand van de meetlat beeldkwaliteit van de gemeente wordt de komende jaren de kwaliteit in beeld gebracht. Daarbij worden minimaal de volgende methoden onderscheiden:

- *Toezicht op bestekken:* toetsen van afspraken van aannemers en het Uitvoeringsbedrijf;
- *Beleidsmatige schouw:* frequent (enkele malen per jaar) wordt de kwaliteit in beeld gebracht;
- *Burgerschouw:* samen met de burgers wordt periodiek de integrale kwaliteit van de leefomgeving in beeld gebracht.

De methoden zijn vastgelegd in een monitoringsplan. Daarnaast worden informatiestromen zoals burgertevredenheid, meldingen, technische inspecties en dergelijke in de toekomst benut om een integraal beeld van de toestand en kwaliteit van het openbaar gebied te geven en hiermee bestuur en burgers open en transparant te informeren over de realisatie van de ambities.

Functioneel en veilig (4.5)

Uitvoeringsbedrijf: ogen en oren in de buitenruimte

In het kader van functionele en veilige openbare ruimte krijgt het Uitvoeringsbedrijf een belangrijke rol toebedeeld. De oren en ogen in het veld signaleren mogelijke risico's. Door middel van praktische afspraken zorgen we dat risico's snel en efficiënt worden aangepakt.

Continueren inspecties en toezicht

De huidige inspecties, bijvoorbeeld van bomen en wegen, worden voortgezet. Het resultaat wordt gebruikt als input voor uitvoeren van beheer en onderhoud. Daarnaast gaan we deze gegevens benutten om vooruit te kijken en risico's te vermijden in plaats van op te lossen.

Biodiversiteit & natuurwaarden (4.6)

Afstemmen beheermethoden op natuurwaarde/ biodiversiteit

In afstemming met bijvoorbeeld natuurorganisaties en ecologen, bepalen we op welke locaties er mogelijkheden zijn het beheer en natuurwaarden beter op elkaar af te stemmen. Functionaliteit en veiligheid blijven hierbij uiteraard voorop staan.

Zoneringen (5.1)

Verwerken en doorvertalen zoneringen

De geactualiseerde zoneringen worden doorvertaald in onze beheersystemen en beleidsstukken. We brengen hiermee onze basisadministratie op orde en zorgen dat we als gemeente in de toekomst eenvoudig onze gegevens over zonering, en daarvan afgeleide informatie zoals arealen of inspectiegegevens, kunnen delen met bijvoorbeeld aannemers of partners.

Kwaliteitsambitie inrichting en materiaalgebruik (5.2)

Doorvertalen kwaliteitsambitie naar werkafspraken

De vastgestelde ambitie voor inrichting en materiaal gebruikt wordt doorvertaald. Het LIOR (zie eerder in deze paragraaf) is de doorvertaling hiervan. Daarbij wordt nadrukkelijk ook de afgelopen jaren meegenomen als evaluatie. Samen met betrokkenen benoemen we eisen, richtlijnen en technische voorwaarden die uiteindelijk in een LIOR worden samengevat als handboek/ keuzelijsten en principes.

Beheer- en ontwerptoets

Als organisatie introduceren we beheer- en ontwerptoetsen. Met deze instrumenten zijn we in staat nieuwe ontwikkelingen, projecten (eigen projecten of van derden) te toetsen op haalbaarheid, beheerbaarheid en functionaliteit/ duurzaamheid. Rondom deze toetsen, maken we afspraken over inspraak en adviesrollen van onze medewerkers.

Kwaliteitsambitie groenbeheer (5.3)

Vaststellen ambitie beeldkwaliteit groenbeheer

De ambitie voor het groenbeheer, zoals in deze visie staat beschreven, wordt vastgesteld inclusief de daarbij benodigde middelen.

Uitwerken/ verdiepen financiële onderbouwing

In het kader van het opstellen van deze visie, is op hoofdlijn het benodigde budget in beeld gebracht en afgestemd met de huidige middelen. Hierbij is naar voren gekomen, dat de budgetten niet transparant zijn en momenteel vooral op input wordt gestuurd. We voeren daarom een Review uit op de budgetten voor groen, waarbij we inzoomen op de werkzaamheden in de afgelopen jaren en de geleverde resultaten, oftewel de output. Aan de hand daarvan verbeteren we de transparantie van de financiën en maken afspraken met het Uitvoeringsbedrijf, bijvoorbeeld over tijdschrijven en Maraps, zodat we grip en stuur houden.

Prijzenboek normkosten opstellen

Bij het vaststellen van de ambitie wordt direct de link gelegd met de financiën voor de structurele onderhoudskosten. Voor de eenmalige inhaalslag op de groenkwaliteit en de benodigde reguliere middelen voor groenvervanging wordt een nadere calculatie uitgewerkt. We gebruiken hiervoor een prijzenboek, waarin de normbedragen en maatregelen staan genoemd van de activiteiten. Dit stelt ons in staat snel informatie aan te kunnen leveren en calculaties te kunnen maken.

Vertalen ambities naar eigen uitvoering en contracten

De vastgestelde ambities worden vertaald naar de uitvoerende partijen. Dit betekent dat de in huidige werkwijze van het Uitvoeringsbedrijf en in de lopende onderhoudscontracten met aannemers de ambities worden doorgevoerd. Prestatie-inkoop en beeldkwaliteitsbestekken spelen een belangrijke rol bij het realiseren van ambities in de uitvoering.

BIJLAGEN

- Bijlage 1:   Beleidsstukken
- Bijlage 2:   Zoneringen op kaart
- Bijlage 3:   Groene Structuren

BIJLAGE 1: Beleidsstukken

Plan/ visie/ document	Opmerkingen
Archeologiebeleid	
Baggeren binnen bebouwd gebied	
Begraven op schouwen-Duiveland	
Beheer- en beleidsplan wegen 2012-2016	
Beleidsnotitie Groenstroken en restpercelen 2009	
Bomenbeleidsplan 'bomen op ons eiland'	
Bomenstructuurplan 'bomen op ons eiland'	Niet vastgesteld
Gelukkig nooit uitgespeeld... Speelruimte beleid 2010-2014	
Handboek bomen KBB 2013	
Integraal verkeers- en vervoersplan 2008	
Kunstwerken 20-10-2011 uitvoeringsplan	
Openbare verlichting 2009-2013	
Organisatievisie	In concept op moment van schrijven
Strategische visie Tij van de Toekomst	
Strategisch en operationeel eilandmarkeringplan Schouwen-Duiveland 2013-2018	
Waterplan	

BIJLAGE 2: Zoneringsen op kaart

BIJLAGE 3: Groene structuren

Hieronder is per kern de boomstructuur aangegeven, zoals opgenomen in het Bomenstructuurplan uit 2012.

Nieuw-Haamstede

Renesse

Noordwelle

Ellemeet

Serooskerke

Scharendijke

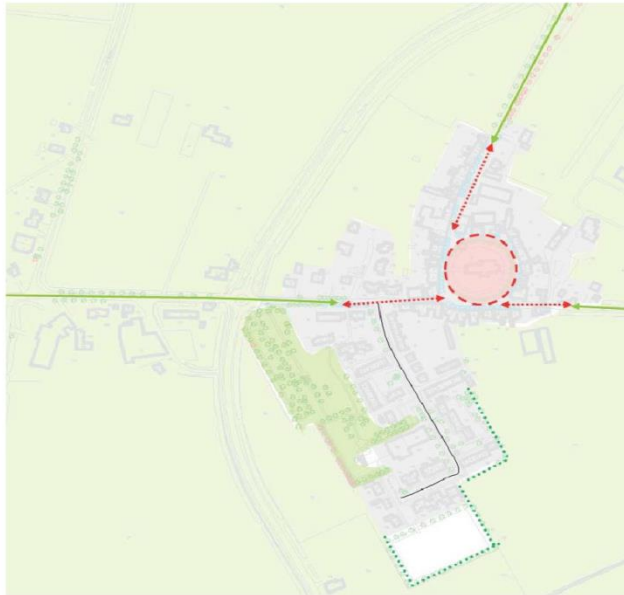
Brouwershaven

Kerkwerve

Zonnemaire

Noordgouwe

Schuddebeurs

Zierikzee- Binnenstad

Zierikzee- Noord

Dreischor

Ouwerkerk

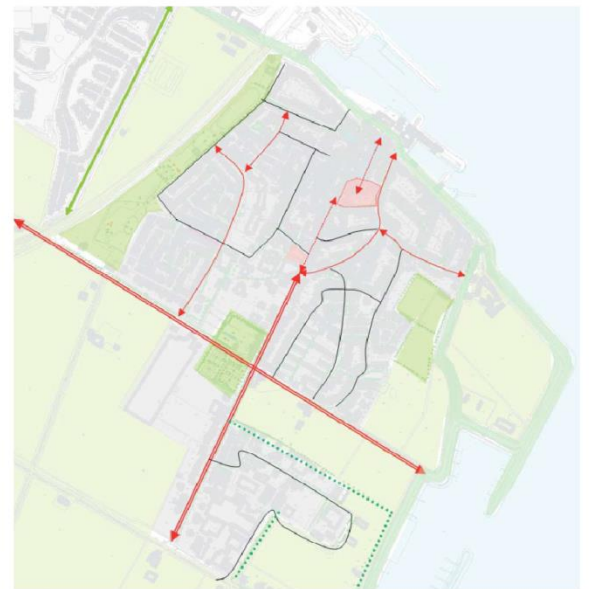
Nieuwerkerk

Oosterland

Sirjansland

Bruinisse

Colofon:

Projectgroep bestaande uit:

Lennard Openneer, ingenieursbureau (projectleider)
Janine Lekkerkerk, ingenieursbureau (beheer groen)
Ed Jankowski, ingenieursbureau (beheer grijs)
Jan Dalebout, ingenieursbureau (beheer grijs)
Rinus van Zetten, ingenieursbureau (coördinator)
Harry Davidse, uitvoeringsbedrijf (hoofd)
Risto de Pagter, uitvoeringsbedrijf (opzichter)
Vivian Albers, communicatie (adviseur)
Miranda van der Neut, Omgevingsbeleid (adviseur)
Pethy Maris, samenleving (adviseur)

Namens Antea Group:

Marc de Jong, Beheer & Data (projectleider)
Mark van den Kieboom, Beheer & Data (adviseur)

Teksten, inhoudelijke bijdrage:

Antea Group

Vormgeving, fotomateriaal:

Gemeente Schouwen-Duiveland
Antea Group

Projectnummer Antea Group:

260323

Laan van St. Hilaire 2
4301 SH Zierikzee

Postadres:
Postbus 5555
4300 JA Zierikzee

T (0111) 452 000
F (0111) 452 452

gemeente@schouwen-duiveland.nl
www.schouwen-duiveland.nl

datum vrijgave

24-02-2014

beschrijving revisie 3.1

Definitieve rapportage na publieke inzage

goedkeuring

M. de Jong

vrijgave

R. van Hoek